

Blažek, Václav

Synové Indoevropánů

Linguistica Brunensia. 2010, vol. 58, iss. 1-2, pp. [93]-120

ISBN 978-80-210-5250-5

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115047>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VÁCLAV BLAŽEK

SYNOVÉ INDOEVROPANŮ

Historickosrovnávací lexikologie stejně jako jí blízká etymologie jsou fascinující disciplíny, neboť nabízejí stále nová řešení pro každou rodinu jazyků. Nejčastěji, je-li objeven a popsán (i) nový jazyk nebo (ii) nové texty ve známých jazycích; (iii) dále jsou-li k dispozici nové etymologie nebo reinterpretace starších etymologií apelativ, (iv) anebo pokud lze interpretovat vlastní jména v širším mytopoetickém kontextu. Všechny tyto podmínky jsou splněny v případě indoevropských jazyků, a indoeuropeisté si tak v žádném případě nemohou stěžovat na nedostatek práce. Demonstrujme proměny v indoevropské etymologii během 20. století na příkladu jednoho z nejlépe doložených etymonů **d^hugH₂ter-* / **d^hugH₂ter-* „dcera“. Počátkem 20. století byla sesbírána následující data ze všech indoevropských větví, kde byl etymon znám (viz např. Brugmann 1906, 333–34):

ii.: véd. *duhitár-*, av. *dugədar-* & *duyδar-*;
 arm. *dowstr*;
 helén.: řec. *θυγάτηρ*;
 germ.: gót. *daúhtar* etc.;
 balt.: lit. *duktė*, gen. *dukteřs*, stprus. *duckti*;
 slov.: stsl. *дѣшти*, gen. *дѣștere* etc.

Meillet napsal v roce 1937 v proslulém *Introduction* (1937, 390) o kontinuantech IE **sūnu-*, **sūnu-* „syn“: ‘inconnu à l’italo-celtique, ainsi que le suivant’, tj. **d^hugH₂ter-* / **d^hugH₂ter-* „dcera“. Totéž opakuje 20 let po Meilletově smrti Ernout (1959, 234): ‘L’italo-celtique a perdu les noms indo-européens du „fils“ (gót. *sunus*, etc.) et de la „fille“ (gót. *dauhtar*, etc.)’. Na základě současné úrovně indoevropské etymologie je třeba rozšířit etymologické hnízdo (0) **d^hugH₂ter-* / **d^hugH₂ter-* „dcera“ do následující podoby (tradiční přehled viz P 277; Mann 1984–87, 217–18; moderní viz Schneider, NIL 126–30):

IA: véd. *duhitár-*: nom. sg. *duhitā*, ak. sg. *duhitāram* etc., pál *duhitā-* & *dhītar-*, *°tā-*, prkt. *duhiā-*, maráthí *dhūv*, hind. *dhī*, *dhiyā*, rom. (pers.) *dīhīr*, aškun, šumašti *zū*, vých. kati *ju*, khovar *žūr*, kalaša *jhūr*, šina (Golgot) *dīh*, gen. *dīžāi*, pl.

dižāre, torwali *dhū*, waigali *zū*, *jū*, *lur*, prasun *lūšt* < **duj*[*h*]*itā*(*r*) etc. (Hamp 1970, 229–30; obecně Turner 1966, #6481; Fussman 1972, 165).

Íránské: av. *dugədar-* & *duγdar-*: nom. sg. (gatha) *dugədā*, (pozdní) *duγda*, ak. sg. (pozdní) *duγdarəm*, gen. pl. (gatha) *dugədrəm*, (pozdní) *duγdrəm* (Hoffmann & Forssman 1996, 151–152), stpers. **duxčī-*, rekonstrukce podle elam. *du-uk-ši-iš* (Hinz 1975, 89), stpers. *duxč* [*dwt*], též v onomastice, např. *dwt' mlt* = *Duxt-mard*, dosl. „dcera člověka / muže“ (Gignoux 1986, 78, #328), moderní pers. *duxč* / *duxtar*, chot. *dutar-*, chórezm. *δyd* (**duxčā*), buddhistická sogd. *δwyh*, jaghn. *duxtar* (< pers.), paštó *lūr*, yidgha *luydo*, mundžani *loyda*, sangleči *wudəydo*, iškašimi *wuduyd*, vách. *əəyd*, jazgulami *əəyd*, pl. *əədar* id., ormuri *dūa*, *duka*, paráči *dut*, balúč. *dutag* id., srov. sassánovský nápis Šahpura I: parth. *dwxtkyh* = stpers. *dwxtk* = řec. *δουκτακ*, oset. iron. *xo-dyčd* „švagrová“, dosl. „sestra-**dcera*“ nebo „dcera domu“ (Bailey 1979, 160; EWAI I, 737; Abaev 1989, 209–10).

Anatolské: hluv. (Tell Ahmar, 9. stol. př. n. l.) ^{FILIA}*tú-wa/i-tara/i-na* (Hawkins 1978, 114), kluv. ^{SAL}*duttarijatti-*, srov. jméno pramene ^{TUL}*Duəatrinna-* a jména osob *Τουατρις* v isaurštině a *Δωταρι* pisidštině (Starke 1980, 77 & 1987, 256; Melchert 1993b, 238), lyk. *kbatra-* „dcera“ (Melchert 2004, 30; Neumann 2007, 159–60); ?lyd. *tutr-* (Schürr 2006, 1570–72; Neumann 2007, 160), zatímco *datro-* přijal Georgiev 1984, 16–17 podle Bosserta, ale Starke je zamítl jako nepřesvědčivé.

Arménské *dowstr*, gen. *dster* „dcera“ < **ducHt^hēr* < **d^hugHt^hēr* (Hamp 1970, 230–31).

Helénské: řec. *θυγάτηρ*, ak. *θυγατέρα*, již v mykén. nom. sg. *tu-ka-te-qe* = *t^hugátēr-k^he*, dat. sg. *tu-ka-te-re* = *°trei*, dat. pl. *tu-ka-ṭa-ši* = *°trsi* (Chantraine 1968, 444–45; Aura Jorro 1993, 374).

Italické: osk. nom. sg. *futir*, dat. sg. *futrei*, *fuutrei* (Fonte Romito A4, popř. B5; viz Eichner 1993, 82–85; funkční korespondenci mezi *futir* a řec. *Κόρη* ‘dcera bohyně *Δημήτηρ*’, doslova „dívka, dcera“, rozebírá Janda 2000, 62). Szemerényi (1977, 22, fn. 77) navrhl vývoj **fūtír* < **fuhitír* < **fugutír* < **fugatír*.

Keltské: gal. (Larzac) nom. sg. *duxtir* < **ōēr* (Lambert 1994, 61, 168); ? keltib. (Třetí bronz z Botorrity III–24, II–39) gen. sg. *tuateros* & nom. pl. *tuater[r]eš* (Beltrán, Hoz & Untermann 1996, 119; jinak Lambert, viz de Bernardo Stempel 1996–97, 92, fn. 4); stir. *ter-*, *der-*, proklitické *dar-* jako složka staroirských ženských jmen odvoditelná od očekávaného tvaru **ducht(a)ir*, se změnou vokálu první slabiky, snad kvůli možné homonymitě s prefixem **do-* / **du-* „zlý, špatný“ (Hamp 1975, 39–40; podle O’Brien, *Celtica* 3[1956], 178–79); de Bernardo Stempel (1996–97, 92–94) rozšiřuje Hampovu etymologii o stir. mytologické jméno *Dechtir* ‘dcera Conchobara’ a srovnává je s *Κόρη*, dcerou Déméter, jejíž jméno doslova znamená „dívka“; ve změně vokálu první slabiky vidí autorka vliv stir. *dech* „nejlepší“.

Germánské **duhter-* > gót. *daúhtar*; strun. nom. pl. *dohtriz* (Tune, Norsko, 400 n. l.), stisl. *dóttir*, stang. *dohtor*, stsas. *dohter*, sthn. *tohter*.

Baltské: lit. *duktė*, gen. *duktėš*, stprus. *duckti* (III 43₃₂); vedle lit. *dūkrà* & *dūkrė* & demin. *dukrėlė* srov. též lit. *póduktė* & *pódūkra*, -ė = stprus. *poducre* „nevlastní dcera“ = rus. *padčerica* id. (Fraenkel 1962, 110, 636). Baltický původ

mají nejspíš i paralely jako fin. *tytär*, veps. & eston. *tüitar*, livon. *tüdār* „dcera“ | erzya-mordvin. *tehter', teiter'*, mokša-mordvin. *stir'* „id., dívka“; ?mari *üdiür, üdär* id. (Thomsen 1890, 167). Očekávaný lotyšský kontinuant byl nahrazen slovem *meīta*, též „dívka, mladá dáma“, které bylo vypůjčeno ze stdn. **meid* (Mühlenbach & Endzelin II, 592-93). Symetricky bylo i stdn. *soen* „syn“ adaptováno v lot. *zēns* „chlapec“ (Mühlenbach & Endzelin IV, 715).

Slovanské **dъkt'i*, gen. **-kt'ere* > stsl. *dъsti*, gen. *dъstere* id., bulh. *dăšterjă* (správně: -št-), dial. *šterka, čerka*, maked. *k'érka*, sch. *kčí*, gen. *kč`èri*, též (*š*)*čí*, *čêr, čerka*, sln. *hči*, gen. *hčêre*, slk. *dcéra*, stčes. *dci*, gen. *dceře*, čes. *dcera*, pol. *cora*, kašub. *córka*, vzácněji *córa* (Sychta 1967, 138), bělorus. *dačká*, ukr. *doč*, gen. *dóčery*, strus. *dočъ*, rus. *doč'*, gen. *dóčeri* id. (Vasmer I, 533; Bezljaj I, 192; ESSJ 5, 178–79; Valčáková, ESJS 3, 160–61); etymon schází v polabštině, kde ho nahradilo slovo *defkə* (Polański I, 101), a hluž. *džowka*, dluž. *žowka*, obojí z obecně slov. **děvьka* „dívka, panna“ (Schuster-Šewc I, 206–07), demin. od **děva* (ESSJ 5, 22-23, 17–18);

Tocharské A *kācar*, B *kācer*, gen. *tkātre*, ak. *tkātār* id. < **ter*, **tros*, **trm* (Adams 1999, 312).

Můžeme tedy shrnout scénář z úvodního odstavce: (i) Na počátku 20. st. byla prokázána indoevropská příslušnost dvou nových větví: anatolské a tocharské. Během století k nim přibýly další epigrafické jazyky z již známých větví, jmenovitě několik středoíránských a keltiberština (jmenována by měla být též keltská lepontština a také lusitanština, zřejmě reprezentující samostatnou ie. větev; v těchto dvou fragmentárně doložených epigrafických jazycích slovo pro „dceru“ není dosud známo). Ve všech těchto jazycích byl doložen termín **d^hugH₂ter-/*d^hugH₂ter-* „dcera“. (ii) Mykénské texty v lineárním písmu B posunuly chronologii řečtiny o více než 500 let do minulosti. Téměř každý rok se objevují nové galské texty. Přitom v obou byly doloženy kontinuanty slova „dcera“. (iii) Díky novým etymologiím byly prokázány kontinuanty tohoto příbuzenského termínu též v oštině a staré irštině. (iv) Nakonec specifický mytologický kontext nám umožňuje interpretovat význam „dcera“ i ve staroirském jménu *Dechtir*, *dcery* krále Conchobara.

Předmětem předkládaného příspěvku je komplementární příbuzenský termín „syn“. Příklad „dcera“ lze brát jako inspiraci pro nová řešení. V následujících etymonech je přinejmenším vždy jeden reprezentant s významem „syn“:

(1) **b^her-* / **b^hr-* „son“ (P 128–32)

Alb. *bir* „syn“ (Hamp 1972, 224–25 navrhl východisko v *u*-kmenu s nahrazením základního slova **sūnus* a rekonstruoval paradigma pro nom. sg. **b^herus*, ak. **b^herum*, gen. **b^herous*, dat. **b^herū(e)i*, kde poslední tvar garantuje uchování **-r-*; pro pl. předpokládá kontaminaci dvou odlišných tvarů: **b^hereues* & **b^h(u)īlīoi*, kde druhá praforma reflektuje plurál *bij* & *bił*, srov. též *bijē* & *biłē* „dcera“).

Alb. *barrë* „plod“ < **b^hornā* (Orel 1998, 19) nebo **b^hornom* (Huld 1984, 41).

Germ. **baraz* > sthn. *bar* „syn, muž / člověk“, snad i v krym. gót. *baar* „chlapec“, pokud ovšem nejde o nesprávný zápis slova odpovídajícího gót. *-baur* nebo *barn* (Orel 2003, 36).

Germ. **buriz* > stisl. *burr* „syn“ (a mytický otec Odina), stang. *byre* „syn“ : gót. *-baur* např. v *fruma-baur* ‘πρωτότοκος’, tj. „prvorozený“ (de Vries 1962, 65; Orel 2003, 64).

Germ. **barnan* > gót. *barn* „dítě“, adj. *barnisks* „dětský“ = stisl. *bernskr* id. = lit. *bérniškas* „porobený“, dále stisl. *barn*, stang. *bearn*, stfrís. *bern*, stsas. & sthn. *barn* „dítě“ (de Vries 1962, 27; Lehmann 1986, 62).

Balt.: lit. *bėrnas* „mladý, porobený, dítě“, lot. *b`ērnas* „dítě“ (Fraenkel 1962-65, 40).

Etymologie: z IE **b^her-* „snést / rodit“ (LIV 76–77), srov. gót. *bairan* „porodit“, a navíc „nést, vydržet“ (Lehmann 1986, 57).

Pozn.: Germ. **un-bura-* (stang. *umbor* „dítě“), **in-bura-n-* (sthn. *inboro* „původní“) lze odvodit z **H₁n̥-/ *H₂en-b^hrro-* „narozený v [rodině, zemi]“. Paralelní tvary se objevují ve stir. *ingen*, ogamském **ENIGENA**, lat. *indigena* etc. (viz níže). Zajímavý protějšek je sthn. *eliboro* s konotací ‘alienigena’, tj. „narozený na jiném [místě]“ < **ali-bura-n-* (Schaffner 2006, 152-53).

(2) **b^huīlio-* „syn“

Alb. pl. *bij* & *bil*, sttosk. (Matrënga) *bilj* „synové“ < **b^h(u)īlio-*, srov. též *bijë* & salaminské *bilë* „dcera“ (Hamp 1972, 224–25; Huld 1984, 45; Matzinger 2006, 74).

Messap. gen. sg. m. *bilihi*, *beileihi*, umožňuje rekonstrukci nom. sg. **billes* „syn“, vs. nom. sg. f. *bilia*, *beileia* „dcera“, gen. sg. *bilias* (MLM 2, 58, 62-64)

Venet. *filia* „dcera“ na nápisu z Este (2. stol. př. n. l.) *FOVGONTAI EGTOREI FILIA FVGENIA LAMVSIOI*, [její matce] Fouguntě [a jejímu otci] Egtorovi, [synovi] Lamusia, [jejich] dcera Fugenia“ (Lejeune 1967, 71; Id. 1974, 108, 190); faliské *hileo* „syn“, např. v *ca[u]io le[ue]lio cau[i] hileo* ‘Gaius Leuellius Gaii filius’ a *filea* „dcera“, např. v *ca uipi leueli filea* ‘Gauia Vibii Leue[li] filia’ (Lejeune 1967, 70); lat. *filius* „syn“, arch. nom. pl. *feilieis* (CIL I, 1536), vs. *filia* „dcera“, srov. na nápisu *fileia* (CIL I, 60).

?umb. *fel* „syn“ (Untermann 2000, 270–71: není vyloučena výpůjčka z latiny).

Etymologie: Diskuse o slovu „syn“ v jazycích staré Itálie je velmi stará. Již Pott (1833, 217) zvažoval odvození lat. *filio* (sic) od slovesa existence. Benfey (1859, 106) dal přednost vztahu lat. *filius* k řec. φίλιος „přátelský; milý, drahý“, φίλος „milý, drahý; přítel“, φιλέω „miluji“, nevysvětlil ale odlišnosti v kvantitě a sémantice. Zastánci odvození slova *filius* od kořene **d^heH₁(i)-* jsou četnější, např. Vaniček (1887, 388), Hofmann (1924, 384), Muller (1926, 505–06), Walde & Pokorny (1930, 830), Ernout & Meillet (1959, 234), Pokorny (1959, 242), a v současnosti de Vaan, autor nejnovějšího etymologického slovníku latiny (2008, 219–20). Na druhou stranu už Stier (1857, 147) uvedl vztah lat. *filius* s jeho messapskými protějšky. Zohledniv messapské tvary, Untermann (2000, 272) rekonstruoval italské východisko **b^huīlio-/-iā* „patřící ke kmenové společnosti“, kdy se opíral o řec. φαλή „rod, kmen“ < **b^hulā* (tak již Meillet 1920, 46 pro alb. *bil* „synové“, *bilë* „dcera“). Problematičtější prototvar **b^huīlio-/-iā* navrhl

Lejeune 1975, 190: **b^hwīlyo-* = .. quasi-participle en *-li-* de **b^hwī-* ‘fierī’). Ve specifickém vývoji **b^huī-* > *fī^o* v italských jazycích (venet. a falisk.) nachází analogii v lat. *fīlum* „postava, tvar (osoby)“ (Plautus, *Mer.* 755) < **b^huīlo-*. Lejeune i Untermann vidí východisko ve slovese **b^hueH-* „být, stát se, růst“; zejména poslední význam je rekonstruován v souladu s řečtinou, konkrétně attickým φῦομοι „rostu, stávám se“, alb. (*m-*)*bin* „vyráží/ klíčí, raší/ pučí“ (LIV 97–101).

Pozn.: Nově Meid (2006, 1132) ukázal, že i zamítnuté etymologie mohou přinést užitek. Řec. φίλος má v některých kontextech význam „vlastní“. Z tohoto hlediska interpretuje italské a messapské „syn“ & „dcera“ jako členy **vlastního** společenství.

(3a) **d^heH₁li-*, **d^heH₁lio-* / **d^hH₁eljo-* **d^hH₁eljo-* „syn“ (P 242; kromě alb.)

?alb. *djalë*, pl. *dje(l)m* „chlapec, mladý“ (Orel 1998, 67; Mann 1984–87, 181–82; alb. pl. *djelmë* < **d^hēlmenes*, avšak kořenový vokál je zjevně **-e-* a ne **-ē-*, takže je třeba zohlednit známou vazbu se slovesem *dal* „vycházím, vzházím, vznikám, vyřáším, vyplývám“ a dále s řec. θάλλω „pučím, rostu, bujím“, θαλλός „mladý výhonek, větev“ – viz Meyer 1891, 60; Jokl 1916, 115: **d^helnom*; Demiraj 1997, 135 zvažuje východisko v podobě **d^hiH₁ol-jo-* od slovesa ***d^heH₁(i)-* „sát“. To je ale v rámci indoevropské slovo tvorby problematické.

Balt.: lot. *dēls* „syn“, gen. *dēla*, demin. *dēliņš*, *dēlēns*, *dēluks*, srov. též *dēlietis* „(mladý) muž“, *dēlene* „snacha“ (Mühlenbach & Endzelin I, 462.63). Zjevné odvození „syn“ → „snacha“ ve druhém tvaru může sloužit jako argument pro stejný sémantický vývoj u slova **snusū-* „snacha“ < **sūnu-sū-* „nesoucí synovo dítě“ (Szemerényi 1977, 68–69; zde viz §9b).

Etymologie: Odvoditelné z ie. ***d^heH₁(i)-* „sát“ (LIV 138–39), srov. *l*-extenzi v kořenu lit. *pirmdėlė* „prvorodička“, *pirmdėlys* „právě narozené“, lat. *fēlō*, *-āre* „sát“, umb. *feliuf* ‘lactantes’, řec. θηλή „prs, bradavka“, θηλάζω „saji (matku nebo kojnou)“, θήλυς „žena / ženský“, véd. [AV IV, 18.2] *dhārú-* „kojenec“ etc. (EWAI I, 776, 789). Albánské tvary jsou přípustné jen pokud reflektují variantu **d^hH₁el^o* nebo jsou zkrácené z **d^heH₁l^o*; podobně stir. *deil* „prs“, *deidel* „kojenec“, zvl. „telátko“ (LEIA, D-40-42), zatímco švéd. dial. *del* m. „prs“, stang. *delu* f. „bradavka, prs“, sthn. *tila* f. „prsa“ (P 242) lze regulérně odvodit z **d^heH₁l^o* (Schrijver 1991, 344–45).

Pozn.: Lotyšské slovo bývá tradičně spojováno s lat. *filius* „syn“ a jeho příbuzným tvarem v italských jazycích (Walde & Hofmann I, 476, 496), ale tvary v messap. gen. *bilihi* „syna“, nom. *bilía* „dcera“, ukazují na **b^h-* (viz §2 výše).

(3b) ***d^heH₁tu-*, ***d^heH₁ti-* „dítě, děti“

Lat. *fētus* „mladý, potomek, mládě / pokolení“, gen. *fētūs*, abl. pl. *fētis* (Short & Lewis 744).

Slov. **dětę* „dítě“ (bulh. *deté*, maked. *dete*, sch. *dijete*, *dète*, sln. *déte*, slk. *diet’a*, čes. *dítě*, hluž. *džěco*, dluž. *žíse*, polab. *detq* / *detā*, pomsl. *zęcq*, pol. *dziecię*, strus. *dětę*, rus. *ditjá*, ukr. *dýtjá*, bělorus. *dzicjá*) s extenzí v **-ent-* za jmény zvířecích mláďat; archaičtější je kolektivum **dětъ* (stsrb. *dětъ*, čes. dial. *děť*), pl.

děti (stcsl. *děti*, bulh. *děti*, slk. *deti*, čes. *děti*, pomsl. *zìęcä*, pol. *dzieci*, ukr. *dity*, rus. *děti*), kromě toho i kolektivum **dět̕va* > slk. *detva* „mladý člověk, mladá generace“, pol. arch. *dziatwa* „děti“, ukr. *ditvá* „malí“, rus. *detvá* „včelí larvy“ (Machek 1968, 118; ESSJ 12-16).

Etymologie: Z ie. **d^heH₁(i)-* „sát“ (LIV 138–39), viz výše.

(3c) ****d^hid^heH₁jomno-*** „syn, dítě“

Anat: lyk. *tideime/i-* „syn, dítě“ (Melchert 2004, 66) = „dítě, ἔγγονος“ (Neumann 2007, 359–60), kluv. *titaïmma/i* „živení“ (Melchert 1993, 228; Neumann 2007, 359) < anatolské part. pas. **dēdeyommo/i-* „kojenec“ (Melchert 1994, 284), srov. kluv. *titai-* „sát“, *titan-* n. „prsá, vemenó“ = het. ^(UZU)*tita(n)-* c., *tetan-* n. id., dále het. *titeskizzi* „(ona) saje“, part. akt. *titant-* „sající“, *titanza* c. „sající (bahnice)“ od *tita(n)-* „prsá“, *titissalli-* „kojenec, nemluvně“ (Neumann 2007, 359; Tischler 2001, 177). Zajímavé je i lyk. *tideri* „collacteus, -ea“, reprezentující kompozitum **tide-* „prs“ a **ari-*, kde druhá složka odpovídá het. *ara-* „přítel, druh“ (Melchert 2004, 66; Neumann 2007, 360).

Etymologie: Z ie. ****d^heH₁(i)-*** „sát“ (LIV 138–39), viz oba články výše.

Pozn.: Pelegrini & Prosdocimi II, 174–75 zvažovali vztah venet. *tideimes* (překládají je jako „syn“) s lyk. *tideime/i-* „syn, dítě“ (podle Neumanna 2007, 360 je tato podobnost náhodná; podobně Lejeune 1974, 297, který nabídl jiné členění textu, zejména kompozitum *dosti-deimes*; správná je tedy i jeho otázka, zda v hypotetickém *tideimes* < **d^hid^heim^o* nepůsobí Grassmannův zákon). Úplný text označený Ag 1 (tak Monte Pore podle Agordina) publikovaný v Pelegrini & Prosdocimi (I, 572-75) nebo v Lejeune (1974, 296–97, #239) má dvě části:

A: [I]NIJO KAPROS OR[] | VIC XLC

B:]DOS TIDEIMES DEIVOLAIJOS [. |

]NISIJARIKOI (Pelegrini & Prosdocimi) či]NISIJARIKONS [.] (Lejeune).

Jediná možnost, jak potvrdit příbuznost venetského tvaru bez aplikace Grassmannova zákona, by byla metateze z **diteimes*. Základ **ditei^o* by ale byl spíše odvozen z praformy **d^heH₁i-*, viz §3b.

(4a) ****g^hnH₁to-*** „syn“ (P 373–74)

IA: Véd. *jātá-* „narozenny“, m. „syn“, páli *jāta-* „narozenny“, pkt. *jāya-* „narozenny; syn“, paňdž. *jāu* „dítě“, *jāēā* „syn“, *jāī* „dcera“, hind. *jāyā* „narozenny; syn“, *jāī* „dcera“, gudžarátsky *jāyū* „narozenny; syn“, *jāyī* „dcera“, sinh. *dā* „narozenny; syn“ etc. (Turner 1966, #5182).

Skt. *jātaka-* „nově narozenny syn“ [Kauśikasūtra], páli *jātaka-* „syn“, lahnda, baškarik *jātak*, gawar-bati *zātak* „chlapec“, aškun *zagə/yagə*, chowar *žau*, niňgali *zākə*, waigali *zaga* „syn“ (Turner 1966, ##5182, 14516; Fussman 1972, 168–69).

Íránské: av. *zāta-*, střpers. *z’tk*, *z’dg* [*zādag*] „narozenny; dítě“ & *zhk*, *z’hk*, *zhg* [*zahag*] „dítě, potomek“ (MacKenzie 1971, 97), pers. *zāda* „narozenny; dítě“, *zah* „dítě, potomek“, buddh. sogd. *z’ty(y)* [*zātē*], *z’tk* [*zātaka*] „syn, dítě“ (Gharib 1995, #11195), baktr. ζαδο „narozenny“ < **zāta-*, ζαδ(α)γο „narozenny, rodný“ < **zātaka-*, ζαδακο „dítě“ < **zātakaka-* (Sims-Williams 2001, 191).

Italické: stlat. *gnātus*, lat. *nātus* „narozenny; syn“, *pro-gnātus* „dítě, potomek; narozenny“ (první na Scipiově epitafu); pael. dat. pl. *cnatois* ‘nātīs’ (Untermann 2000, 402).

Kelt. **gnātos*, *-ā* > gal. vok. *gnate* (Lezoux), *nate* ‘fili!’ (glosář z Vienne), *gnatha* ‘dcera’ (Saint-Révérien), NV *Cintu-gnatus* ‘prvorozený’, *Deui-gnata* ‘božská dcera’ etc. (Delamarre 2001, 153).

Germ. **kunþáz* > stnor. *kundr* ‘syn, příbuzný’, srov. švéd. strun. *Raginaku* ‘do’ (Fyrunga-Noleby, AD c. 600), gót. *-kunds*, stang., stsas., sthn. *-kund* (de Vries 1962, 334).

Etymologie: part. pas. na **-tó-* od slovesa **ĝenH₁-* ‘rodit’ (LIV 163–65).

(4b) ***H₁(e)ni-ĝ(e)nH₁o-/i-/ā*

IA: véd. *ni-já-* ‘vrozený, stálý, vlastní’ (AV), a ještě av. *ni-zənta-* ‘vrozený’;

Anat.: het. *negna-* ‘bratr’, *para negna-* ‘nevlastní bratr’, s archaičtější variantou *nigna-* v kompozitu *pappa-nigna-* ‘bratr od stejného otce’ (srov. palajsky *papa-* ‘otec’); luv. *nani-*, lyk. *nēni-* ‘brother’ (Neumann 1991, 64–65; Id. 2007, 242).

Řec: kyperské *ἱνις* ‘syn, dcera’ < **ignis* < **ijgnis* < **eni-gnis* (Masson 1975, 1-15), a dále řec. *ἐγγενής* ‘původní’ (s-kmen), *ἔγγυος* ‘potomek, vnuk’.

Venet. osobní jm. ENOGENES, dat. sg. ENOGENEI (Lejeune 1974, 100, §101: **-genēs*; 245–46, 252, 319).

Kelt.: ogamské ir. INIGENA ‘dcera’, stir. *ingen*; gal. osobní jm. *Eni-gnus*, gen. *Eni-ĝeni* (Delamarre 2001, 136).

Etymologie: Kompozitum předložky **H₁eni-* ‘v’ a slovesa **ĝenH₁-* ‘rodit’ vyjadřuje hlavní význam ‘narodit se v (linii) rodu’.

Pozn: Strukturně paralelní tvary odvoditelné z **H₁do/i-ĝ(e)nH₁ā* se objevují v lat. *indigena* ‘narodit se v zemi, vrozený’, mimo to paralelní tvary *alienigena*, *terrigena*, *caeligenae*, *nūbigenae*, etc. (detailní diskuze viz Schaffner 2006, 156, fn. 37); kelt.: gal. (Larzac M 2a10, 2a12, 2b12) ak. sg. *andognam* ‘indigenam’ a jeho opozitum v nom. sg. *anandogna* (Lejeune, *Études celtiques* 22, 1985, 93; Schaffner 2006, 156). Klingenschmitt (1982, 179) přidává arm. *əntocin* ~ *əndocin* ‘narodit se v domě’ < **endo-ĝenH₁°*.

(5) ***H_{2/3}erd^hu-* / ***H_{2/3}ord^h(u)io-* / ***H_{2/3}rod^hu-*

Arm. *ordi* ‘syn, dítě’, odvozené z **H_{2/3}ord^h(u)io-*, tj. ‘patřící k **H_{2/3}ord^ho*’ (Olson 1999, 441 přijímá Meilletovo odvození z **portio-*: řec. *πόρτις* ‘tele, jalovice’, viz ale již arm. *ort* ‘tele’).

Anatol: het. *hardu-* ‘potomstvo, pokolení’, kluv. *harduwa-* ‘potomstvo’, *harduwatt(i)-* ‘potomek’ (Melchert 1993b, 61), hluv. *hartu-* ‘potomek’, lýd. Ἰαροδως ‘lýdský vládce’, v kontrastu ke jménu Γόγγης jeho předchůdce na lýdském trůně, jehož jméno bylo spojováno s het. *huhha-* ‘děd’ (Puhvel 1991, 202).

Balt.: lit. *rasmė* ‘bujný růst, bohatý výnos’ = lot. *rasma* id. (balt. **radsm(i)ā*?), navíc lot. *rads* ‘příbuzný, rod’, *radu*: *radīt* ‘rodit’, pokud nejsou tvary na *rad^o* vypůjčené ze slov. (což si myslí Brückner, zatímco Mühlenbach & Endzelin, Fraenkel, Karulis usuzují na společný původ – viz Šarapatková, ESJS 13, 773).

Slov.: stsl. *rodъ*, gen. *-u*, *-a* ‘příbuzný, rod’, *roditi* ‘rodit’, dále bulh., maked. *rod*, sch. *rôd*, sln. *ród*, slk., čes. *rod*, hluž. *ród*, dluž. *rod*, pomsl. & kašub. *ród*, pol. *ród*, bělorus. *rod*, ukr. *rid*, gen. *ródu*, strus. *rodъ*, rus. *rod* ‘příbuzenstvo, rod, kmen’ etc. (Šarapatková, ESJS 13, 771-73).

Etymologie: Arménské a anatolské tvary měly asi původní význam „příbuzný“ nebo „patřící do rodu“. Sloveso *red^h- v LIV (p. 497–98) lze alternativně rekonstruovat s iniciální laryngálou.

(6a?) **ku[rn]o-*

†IA: skt. *kuṅaka-* „čerstvě narozené zvířecí mládě“ [Bhāgavata-Purāṇa], pokud reflektuje **kurnaka-* (viz Benveniste v jeho recenzi 4. sešitu KEWA v *Orientalistische Literaturzeitung* 50, 1955, 485–490, zvl. 489) a nikoli drávidskou výpůjčku, srov. kannada *koṅasu* „mládě divokých zvířat“, telugu *koṅḍika* „dítě“; příbuzné je tamilsky *kuṛa* „mladý, jemný“, *kuṛaku* „mládí“, pardži *kor* „velmi mladý“ etc. (viz EWAI III, 101; DEDR #2149).

Ír.: sogd. *kwr* [*kuru*] „syn“ (Gharib 1995, #5033), kurd. *kuṛ* „chlapec, syn“, bachtiri *kur*, *kurr* „syn“, sivandi *kurr*, gurani *kur*, *kurr(a)* „syn, chlapec“, talyš *kəra* „hříbě“ (Cabolov 2001, 525), dále stěpers. *kwlk* [*kurrag*] „hříbě“ (MacKenzie 1971, 52), *kurušk* „klisna“ (Mirza, viz Szemerényi 1977, 15), moderní pers. *kurra* „mládě koně, velblouda nebo osla“ (Steingass 1963, 1026), oset. digor. *kur*, iron *kʷyr* „býček, dobytče“ (Abaev I, 608); zajímavé jsou i následující tvary v pamírských jazycích: šughni *čōr* „choť, muž, člověk“, *čōrik* „muž / člověk“ (Zarubin 1960, 126) = *tšo-r* & *tšo-rik*, bartangi *tšō-r* & *tšōruk* „muž / člověk“ (Sköld 1936, 170, 172, ##457, 470), rošani & khufi *čūr* „choť“, *čuruk*, v rošani i *čiruk* „muž, člověk“ (Sokolova 1959, 159–159) < **kūr*^o (Abaev I, 608; ale Morgenstierne 1974, 27: **kāra-*, srov. paštó *kōr* „dům / domácnost, rodina“).

Řec. / maked.? *κόρνοι* · *οἱ νόθοι*, tj. „nevlastní synové, bastardi“ (Hesych.). Podle Photia makedonského původu (Frisk II, 54; Chantraine 602).

Etymologie: Atraktivní by byla derivace od sloves doložených v oset. digor. *igurun*, iron. *gʷyr̄yn* „narodit se“, *gʷyr̄ǣn* „původ“ < **wi-kur-* (Abaev I, 532; Szemerényi 1977, 15 dává přednost opačnému směru vývoje). Zajímavá je paralela v sogd. *wkʷwr* „příbuzný (narozením), příbuzenstvo“ < **wi-kur-* (Gharib 1995, #1005; Bailey 1953a, 115 & 1953b, 39–40 je srovnává s véd. *kūla-* „rod, rodina, zástup, stádo“ a kontinuanty ír. **kurna-ka-* „mladík, zvířecí mládě“).

(6b?) **koru-*/*koruo-*, *-ā-*

Řec. **κόρφος* m. & **κόρφᾶ* f. > mykén. *ko-wo* & *ko-wa* (Aura Jorro I, 394–396), ep. a íon. *κοῦρος* „chlapec“ [Il. VI, 59; XXIV, 347; IV, 321], „syn“ [Od. XIX, 523], ale i „bojovník“ [Il. IX, 86; XII, 196] nebo „sluha“ [Il. I, 470], & *κοῦρη* „dívka, služebná“ [Il. XVI, 7], „nevěsta, mladá žena“ [Od. XVIII, 279; Il. VI, 247], „dcera“ [Il. VI, 420], „konkubína“ [Il. I, 98, 337; II, 689]; att. *κόρος* & *κόρη*, dór. *κῶρος* [Theocritus] & *κόρα* [Aristophanes, *Lys.*], *κῶρα* [Theocritus] (Liddell & Scott 1989, 980–81). Příbuzné jsou asi i dvě Hésychiovy glosy *κόρυξ* a *κόριψ*, obě vyložené jako *νεανίσκος*, tj. „mladý muž, mladík“. Druhou je třeba opravit na **κόρυψ* podle vl. jm. *Κόρυψ* (Szemerényi 1977, 12).

Etymologie: Z mnoha etymologií, které sebral Rozwadowski (1925, 116–117) a komentoval Szemerényi (1977, 12–16), je třeba analyzovat následující:

(i) Sémanticky je přijatelná motivace, která vychází z kouρᾶ „stříhání vlasů; kadeř; odstřížek vlny“ (**korsā*), odvozené z κείρω „zkracuji / přistříhávám, stříhám, spínám“ zvl. vlasy: σοί τε κόμην κερέειν [Il. XXIII, 146] etc. < **kers-* (LIV 355–56), srov. ἀκερσεκόμης = ἀκερρεκόμᾱς. Obdobnou sémantickou motivaci lze připsat slov. apelativu *čexъ „chlapec, mladík, mladý muž“ : *čexati / *česati „česat“ < **kes-* (P 585; LIV 357), původně nejspíš „mladý dospělý muž“ = „ten, který si stříhá vousy“. V souhrnu lze obecně řec. *κόρφος odvodit z **korswos* (viz Lejeune 1972, 138, pozn. 5). Ohledně *-s- viz i glosu u Hesychia: κουρσίον · μευράκιον, tj. „chlapec“, a lak. κουρσάνιος · νεανίας, tj. „mladý muž, mladík“ (Aristophanes, *Lys.* 983, 1248), viz i Szemerényi 1977, 12.

(ii) Vazba s lat. *crēscō*, -ere, perf. *crēuī* „stávat se / vznikat, narodit se; růst“, *creō*, -āre „plodit, plodit (tj. muži), rodit (tj. ženy); narodit se; růst“. Hill dává v pečlivé studii (2006, 187–209) přednost srovnání se slov. **krějō*, -ati „obnovit, zesílit“ před tradičními paralelami, konkrétně lit. *šeriu* : *šerti* „krmit se“, arm. *serem* „plodit, tvořit“: *sermn* „semeno“, řec. fut. κωπέω „nasytím“ (P 577; LIV 329: **kerH₃-* „sytit, krmit se“). Podle jeho závěrů měly latinské i slovanské tvary společný kořen **kréH₁-* nebo **k^uréH₁-* (Hill 2006, 205). Toto řešení odpovídá rekonstrukci *κόρφος < **korH₁uo-*, kterou provedl Beekes (1988, 72), a je slučitelné i s ii. **karH-*, doloženém ve véd. *karⁱ-* „stlát / trousit, rozházet“, v ml. av. *kar-* „rozložit, rozčlenit“, chot. *kār-* „sázet“, buddhistická sogd. *kyr-* „sázet, sít“, chórezm. *k^ʷry-* „pěstovat; sít, sázet“ etc. (Cheung 2007, 239–40). Pokud by **-éH₁-* bylo příznakem dokonavosti (cf. LIV 25), pak by byl kořen pouze **ker-* či **k^uer-*. Tato alternativa je homonymní s ie. slovesem **k^uer-* „řezat; dělat“ (LIV 391; P 641–42), kde je sémantický rozptyl např.: av. (gáthy) *cōrəṭ* „vytváří“ [Yasna 45.9: *yā nā usān cōrəṭ spāncā aspāncā* „(mu), který nám po libosti vytváří obě: štěstí i neštěstí“ – viz Bartholomae 1904, 446; Humbach 1991, 166; Cheung 2007, 236–38]; lit. *kuriū* : *kūrti* „vytvářet, zřídít, začít, produkovat“ (Piesarskas 2006, 468), atd. Sémanticky jsou řec. *κόρφος m. & *κόρφα f. „mladý muž“ & „žena“ nebo „syn“ & „dcera“ motivovány přesvědčivě. Ale iniciální *k-* v mykénské a klasické řečtině nejsou očekávanou labiovelárou. Řešení možná nabízí ‘lex βουκόλος’ o disimilační delabializaci jednoho ze dvou labiálních zvuků ve slově: zvláště βουκόλος ~ mykén. *qo-u-ko-ro*, vs. ἀμφικόλος ~ mykén. *a-pi-qo-ro* (Lejeune 1972, 43–46, §31).

(iii) Třetí řešení předpokládá vztah mezi etymony (6a) a (6b). Byl to opět Szemerényi (1977, 12–16), který tomuto cíli věnoval značné úsilí. Jeho řešení: oba etymony mají vztah, pokud se redukuje jejich společný jmenovatel v kořenu slova, tj. **ku-*, a jeho ablautové varianty. Podporu nalézal v těchto indoiránských tvarech: véd. *kumārā-* „dítě, chlapec, syn, princ“ ~ lit. *kumēlė* „hříbě“, av. *ku-taka-* „malý“, střípers. *kōdak* „mladý, malý“, *kawādak* „mladý; dítě“ atd. U řec. *κόρφος navrhoval disimilaci z **kurwos*, čímž dostal soulad s výše probranými tvary **kurno-* a **kurso-*. Všechny tyto předpoklady jsou přirozeně možné, ale etymony (6a) a (6b) lze jednodušeji odvodit z kořene **k^uer-* i díky jeho ‘tvůrčí’ sémantice (srov. Bailey 1953, 114–16).

(7) **mag^hu-* „syn, mladý muž“ (P 696)

Ír.: mladší av. *mayauua-* „neženatý“ [Vidēvdāt 4.47]; Bartholomae (1904, 1111) slovo vykládá derivací z nedoloženého **mayu-* „caelebs“.

Kelt. **magu-* > gal. NV *Magus, Magusius, Magunus, Magu-rix, Μαγου-ρειγι, Magu-sanus*, etc. (Delamarre 2001, 181); stir. *mug*, gen. *moga* „otrok nebo sluha“ (DIL 469), ogamské **-MAGUNO-** se objevuje v kompozitu **MANUMAGU-NIGATI** na nápisu ve Waterfordu (Korolev 1984, 90, 111-12); korn. *maw*, bret. *mao* „mládenec, sluha“, velš. *meu-dwy* „poustevník“ < **magus dejuī*, dosl. „sluha bohů“ = stir. *mog dé*; korn. *mowes* „dívka“, bret. *maouez* „žena“ < **maguissā*.

Kelt. **magu-ko-* (Szemerényi 1977, 19, fn. 65) > **mak^hko-* > ogam gen. sg. **MAQI, MAQQI, MAQVI**, gen. pl. **MAQA[n]** „syn“ (Korolev 1984, 112), stir. *macc* „syn“, *macán* „chlapec“, stbret. *map* „syn, dítě“, korn. *māp, maw* „chlapec, sluha“, stvelš. *map*, velš. *mab* „syn“, pl. *meib, -ion*; gal. ND *Maponos* ~ velš. *Mabon ab Modron, Esu-mopas* (Beaumont-le-Roger u Évreux), pravděpodobně „Esův syn“, *Sentia Mapalia* (Córdova) ~ velš. *mabol* „synovský“, stfbreton. *mibiliz* „dětství / děti“, NV gen. *Maposi* etc. (Holder I, 1478; II, 413–16; Delamarre 2001, 182-83); keltib. NV *Maqiaesus* (Korolev 1984, 112).

Germ. **maguz* > gót. *magus* „dítě, chlapec, syn“ : *magula* „malý chlapec“, strun. (Vetteland) *magoz*, (Kjøllevik) ak. sg. *magu*, stisl. *mōgr* „chlapec, mladík, syn, sluha“, stang. *mago* „mladík, bojovník“, stsas. *magu* „sluha“, sthn. *magaczo-go* „vychovatel“; **magwjō* > gót. *mawi* „dítě, dívka“ : *mawilo* „malá dívka“, stisl. *mær*, gen. *mejar* „dívka, služka“, demin. *meyla*, stang. *mēowle* „malá dívka“ < **magwilō(n)* (Lehmann 1986, 249).

Pozn.: Nejistý je vztah ke germ. **mēgaz* > gót. *mēgs* „zet“, stisl. *mágr* „mužský příbuzný (skrže šnatek)“, stang. *mæg*, stfris. *mēch*, stsas., sthn. *māg* „mužský příbuzný“ (Lehmann 1986, 249).

(8) **putlo-* „syn“ (P 843)

IA: Véd. *putrá-* „syn, dítě“, páli, pkt. *putta-* id., Ašókův pkt. *putra, puta*, v dokumentech z Nisy *putra*; v moderních jazycích: kati *pūtr*, waigali *pūtr*, dameli *putr*, tirahi *pūtār*, pašai *pūtr*, šumašti *puł*, wotapuri *puṛ*, gawar *pūł*, kalaša *pūtr*, baškarik *puł*, torwali, maija *pūç*, savi *puł*, phalura *putr*, šina *pūç*, dumaki *pūç*, kašmíri *poth^{ar}*, romání *pótrā, putur*, sindh. *puṭru*, lahnda *puttur*, paňdž. *putt*, západní pahari *puttar*, kumauni *pūt*, nep. *put*, ásam. *puta*, beng. *put*, orijska *puta*, bhódžpuri *pūt*, awadhi *pūt^u*, hind. *pūt*, gudžarátí *putra, pūt*, maráthi *pūt*, konkani *pūtu*, stsinh. *puta*, sinh. *put-, pit-* < **puttē*, malediv. *futu* „son“ (Turner 1966, #8265; Fussman 1972, 167–69).

Stind. [MBh] *putrī-* f. „dcera“, [Manu] *putrikā-* id., páli *puttī-*, pkt. *puttī-*, *puttiā-*, paňdž. *puttarī*, kumauni *puti*, maráthi *poī* id. (Turner 1966, #8271).

Ír.: av. *puθra-*, stpers. *puça-*, zor. pahl. *pus*, npers. *pus, pisar, pusar*, v kompozitech *pūr*, a ještě titul *fayfūr*, dosl. „syn bohů“, který se objevuje též ve výpůjčce v arm. *čen-bakur* „čínský císař“, semnani *pīr* „syn“ (Tomaschek), dále chot. *pūra, pūrre* „syn“, sogd. *-pyðr'k, -pðr [piθrē], -pšy [pišē]* < **puθraka-*, doložené ve *wyspyðr'k, wyspyðry [wispaθrē], wyspyðr'y [wispiθrē], wyšpšy [wišpəšē]* „prince“ < **wispuθraka-*, srov. av. *visō puθra-*, parth. *wispuhr* (Gharib 1995, ##8330,

7531, 10517), střparth. nebo tumšuaq *pwhr*, jidgha *pūr*, paráči *puš*, šughni *puć*, sarikoli *pōć*, mundžan. *pūr*, vách. *pōtr*, *pətr*, os. digor. *furt*, iron. *fyrť* „syn“, srov. alan. φουρť, skyth. Πουρθαίος, Πουρθακης (Bailey 1979, 244; Abaev I, 500; Tomaschek 1880, 774).

Srov. též véd. *apútra-* „bez syna“ [ŠBr], av. *apuθra-* „bez syna, bezdětný“ (Bartholomae 1904, 86), zor. pahl. *āpus*, balóči *āp(u)s*, *āfs* (Bailey 1979, 244) < **η-putlo-*.

Anat. ?het. *pulla-* = DUMU(-NITA)-*la-* „syn“ (Hoffmann 1992, 292).

Arm. *amowl* „neploďný“ < **η-putlo-*, dosl. „bez syna“ (Olsen 2002, 248). Huld (EIEC 533) zvažuje, že by arm. *owstr* „syn“ mohlo mít stejný původ, odvozuje je od **owsl* s analogickou strukturou jako *dowstr* „dcera“.

Italické: oský ak. sg. *puklum*, dat. sg. *puklui*, gen. sg. *pukelel*, pael. dat. pl. *pućlois*, jihopikénský dat. sg. *pućloh* „syn“, marský *pućlel* (Untermann 2000, 599–600); srov. lat. *pullus* „zvířecí mládě“, odvozované obvykle z **putslo-*, k tomu i *putus* & *putillus* „chlapec“ (Szemerényi 1977, 18, pozn. 58 analyzoval *putillus* jako diminutivum z **putlo-*, zatímco *putus* by bylo utvořeno zpětně z *putillus*).

Etymologie: Není jasná. Nabízí se následující řešení:

(i) Sexuální motivace. Z baltoslov. **put-* a jeho ablautové varianty **pout-* jsou utvořena slova „pták“, „vejce“, ale i „varlata“: lit. *putýtis* „ptáče, zvířátko“, *pūtė* „kohout“, lot. *putns* „pták“; stsl. *рѣtica* „pták“, demin. *рѣтеньць* „ptáček“ (SJS III, 514–15), rus.-osl. *рѣта* „pták“, rus. *ptica*, dále čes. *pták*, pol. *ptak* „pták“ atd., vs. bělorus. *potka* „penis“ < **рѣтка*; dále lit. *paūtas* „vejce, varle“, lot. *pàuts* id., prus. (Grunau 74) *pawtte* „vejce“, dále lit. *paũkštis* „pták“, dial. (Zietela) *paũštė* (Fraenkel 1962–65, 554; 678, 680; P 843, 848). Tvar demin. **put-lo-* „ptáček“ označuje metaforicky i „malý penis nebo varlata“. Toto řešení je ve shodě s etymologií het. *pesna-* „muž“ a řec. (Kréta, 5. stol. př. n. l.) *πηῖσκος* „syn, dítě“ (Liddell & Scott 1989, 1400: demin. od *παῖς*), pokud jsou tyto tvary odvozené od ie. **pes-* „penis“ (tj. zřejmě dospělého muže) > véd. *pásas-* n., řec. *πέος* n. id., lat. *pēnis* id. < **pesnis*, stang. *fæsl*, sthn. *fasel* id. (P 824; viz. Neu & Otten 1972[73], 181–90; Tischler, HEG II, Lief. 11/12, 585–87).

(ii) Dítě / syn = malý. Tuto etymologii vysvětlil nejlépe Szemerényi (1977, 16–18). Uveďme nejdůležitější data jeho argumentace. Stejný kořen vidí v řec. *παῖς*, gen. *παιδός* m./f. „dítě, mladý“ [Od. IV, 665], „syn“ [Il. II, 205, 609], „dcera“ [Il. I, 20, 443; III, 175], nebo i „sluha“; na attickém nápisu *παῖς*, véd. *púmāms-*, nom. sg. *púmān*, vok. sg. *púmas* etc. „muž“, původně snad kompozitum „mladý muž“, kde by první složka odpovídala řec. *παῖς*, gót. pl. *fawai* „málo“, lat. *paul(l)us* „malý, mladý“ atd.; druhá složka je spojována s lat. *mās*, gen. *maris*, *masculus* (Leumann 1893, 304–05; Eichner 1974, 39–40; Čop 1976, 25–28), a lat. *puer* „chlapec“, kde má být paralelní kompozitum **pu-uir-* „mladý muž“ (Szemerényi 1977, 18). Szemerényi ale nevysvětlil vznik slova. Neobvyklý ablaut **pau-*: **pu-* má analogii např. v řec. *παῖω* = lat. *paviō* „bouchám“ vs. *putō*: *putāre* „řezat“, utvořené od participia **pu-to-* (P 827; LIV 481: **pieH₂-(u-)*). Snad homonymní participium na *-*to-* byla zdloženo deminutivním sufixem na *-l-*.

(iii) Slabý vs. silný: lit. adj. *putlūs, pūklūs* „měkký“, ale i „chomáčovitý, hebký, okrouhlý a plný, pružný, nafouknutý, zpupný“ atd., vše od slovesa *pučīū* : *pūsti* „foukat, vanout“ (Fraenkel 1962-63, 677-78; LIV 481: **peūt-*).

(9a) ****suH-ju-** > ***sūju-** „syn“ (P 913-14)

Ír.: av. **huiia-* „manžel“ < **sūjo-* „ploditel“, přítomné ve *dvandva*-kompozitu *huiiāyna* „manžel & manželka“ [Yašt 10.116] – viz Gershevitch (1959, 267), který vysvětlil *-ā* v první složce jako koncovku duálu.

Rec.: lak. *huvɔç*, att. na nápisu *hūç* < **hūjus* „syn“, krét. ak. *ύίuv* (Lejeune 1972, 228, §238; 248, §268; Chantraine IV, 1153), v hom. *ύίος*, gen. sg. *ύίος* (7x), *ύίέος* (6x), ale *ύίοδ* jen *Odyseia* XXII, 238 (Schwyzer 1939, 573-74); v mykénské řečtině se překvapivě objevují 3 varianty: 1) *i-jo* (Knóssos, Mykény), dat. sg. *i-je-we* (Pylos); 2) *i-*65*, možná *i-ju* (Pylos); 3) *u-jo* (Théby), viz Aravantinos 1999, 74; Carlier 1999, 189.

Z 1. stol. n. l. se dochovala i feminina s významem „dcera“ v aiolských nápisech v Mytiléně *υα*, a v Egyptě *υη* (Frisk II, 959-60; Chantraine IV, 1154).

Hom. *ύίωνός* „vnuk“, viz Szemerényi (1977, 52), z **huiō-(h)ūnos* „syn syna“.

Toch. A *se*, B *soy* „syn“, srov. A *seyo* „syna“; společným východiskem byla asi varianta **soju-*, kde se pro **o* (namísto očekávaného **ū*) nabízí různá vysvětlení, např. disimilace dvou **ū* nebo kontaminace s possessivem **suojo-*; srov. sémanticky blízké isl. *sveinn* „chlapec“ (Hilmarsson 1986, 74-75).

Kelt.: velš. *gwaudd*, pl. *gweuddau*, *gweuddon*, střvelš. pl. (14. st.) *gwehyd-on*, (15. st.) *gwehyddon* (GPC 1602-03), stkorn. *guhít* gl. ‘nurus’, stbret. *g...* = ?**guhíd* gl. ‘nuro’ (Orléánské glosy – viz Fleuriot 1964, 172), střbret. (Catholicon) *gouhez* ‘glos, nurus’, bret. *gouhé*, pl. *gouhéïon*, Vanetais *gouéhé* „snacha“ (GIB 1007, Hamp 1972-74, 293) < brit. **uohid[ū]* „snacha“ < kelt. **u(p)osiijū-* (srov. Pedersen 1909, 514), což může být interpretováno jako „[jdoucí] za synem“ (Blažek 2007, 25-28).

Etymologie: Z ie. slovesa **seuH-* „porodit“, konkrétně z jeho prézentu na *-je/o-*, srov. stind. *sūyate* „je zplozen“ < ****suH-je-toj**. Alternativní etymologie (Winter 1987) – viz níže.

(9b) ****suH-nu-** > ***sūnu-** „syn“ (P 913)

IA: véd. [RV] *sūnú-* „syn, dítě, potomek“, [Manu] „dcera“ : skt. [Pāṇini] *sūna-* „narození, narodit se“, [Pañcatantra] „syn“, [lex.] *sūnā* „dcera“ (Monier-Williams 1899, 1240); *u*-kmen též v páli *sūnu-* „syn“, pkt. *sūṇu-* id.; hind. *sūnū* „dcera“ (Turner 1966, #13569).

Ír.: av. *hunu-* „syn“, doložené v různých kontextech v Gáthách i mladší Avestě (Bartholomae 1904, 1831):

hūuō dāmōiš drūjō hunuš [Yasna 51.10]

„that (man is) an (evil) offspring of the creator of deceit“ (Humbach 1991, 188)

Příklady z mladší Avesty přeložil Wolff (1910: 172, 216, 290):

hunauuō gouru.zaoθraṇam [Yašt 10.113]

„die Söhne (jener, die) schwerflüssige Zaotra..“

təm yazənta auruua hunauuō vaēsakaiia

upa duuarəm xšaθrō.sukəm [Yašt 5.57]

„Ihr opferten die tapferen von Vaēsaka abstammenden Söhne
bei dem Pass Xšaθrō.suka“

yō janaṭ hunauuō yaṭ paθanaia nauua

hunauuasca niuuikahe hunauuasca dāštaiānōiš [Yašt 19.41]

„der die neun von Paθana stammenden Söhne tötete
und die Söhne des Nivika und die Söhne des Dāštayani“

Bartholomae (1904, 1798) interpretoval kompozitum *hazaṇrō.⁺hunqm* jako „porodí tisíc (mladých)“ [Vidēvdāt 18.65], kde ⁺*huna-* musí být tvar adjektiva feminina na *-ā*. Tento argument zopakovaly Rastorgueva & Ědeľman (2007, 382), ale už Hoffmann (1970, 193) poukázal na správné čtení *hazaṇrō.hunūm* a vyložil ho jako „mající tisíc mladých (*hunu-*)“ (srov. též Mayrhofer, EWAI II, 741).

Kmen **hunu-* lze rozpoznat i ve staroiránských vlastních jménech v elamských textech achaimenovského období, zvláště v kompozitech *ú-nu-da-ad-da* = **hunu-dāta-*, dosl. „dávající syn(y)“, a *ú-nu-qa-ma* = **hunu-kāma-*, dosl. „touha po synovi“ (cf. Hinz 1975, 126; EWb. 1239).

Íránský kmen **hūnu-* „syn“, doložený dobře v av., nemá kontinuanty ve středo- ani v moderních íránských jazycích, s výjimkou stěpers. *hwnšak* [*hunušak*] „potomek“, *hwnškyntn* [*hunušakēnīdan*] „nosit božského potomka“ (McKenzie 1971, 45); může jít ale o adaptaci podle avestského modelu (Bartholomae 1904, 1798, 1831).

Arm. *owstr* „syn“ < **unstr* < **ūn(u)-str* s příponou podle *dowstr* „dcera“ (Szermerényi 1977, 19; Olsen 1999, 149 je stručnější, navrhuje jen kontaminaci **suH-* a *dowstr*).

Řec. Διόνυσος, krát. Διόνυσοσ, mykén. *diwonusojo* < **diuos-sūnos* (Szermerényi 1977, 11).

??Italické: Obvykle se má za to, že v italských jazycích schází kontinuanty ie. **sūnu-*. Jedinou výjimkou by mohlo být jihopikénské *sūnoh* na nápisu CH.2 ve sbírkách Museo Nazionale di Chieti. Porovnejme dvě nejautoritativnější transkripce:

Marinetti (1985, 233)

JMEÍ : ANIOM : OMBRIJEN : AKREN : POSTIKNAM : PUTIÍ :

KNÚSKEM : DÚNOÍ : DEFIA : ÚFLFÚ[] TITIÚÍ : TEFEÍ

Rix (2002, 69)

-?-] IMEH : RUTNIOM : OMBRIÍEN : AKREN : POSTIKNAM : PUTIH :

KNÚSKEM : DÚNOH : DEFIA : ÚFLFÚH[-?-] : TITIÚH : TEFEH

Marinetti i Rix čtou klíčové slovo jako *dúnoi* a vykládají jako dat. sg. od **dōnom* „dar“, ale Untermann (2000, 718, výslovně 190) doslova říká “statt sp. **DÚNOÍ** CH 2 ist **SÚNOH** zu lesen“. Koncové *-h* se jinak objevuje v koncovkách dativu, např. jihopikénský dat. sg. *pucloh* „syn“, *maatreih & patreih* „matka & „otec“ – viz Untermann 2000, 441, 518, 599–600). Nejde ale o jediné řešení. Meiser (1987, 119–20) zvažuje nejméně tři různé finály, které splynuly v jpik. *-h*: (i) **-i*; (ii) **-d*; (iii) **-n(t)s*. Poslední varianta umožňuje spatřovat v *súnoh* ak. pl., který lze lépe sloučit s předešlým slovesem *knuskem*, které by jako 1 sg. odpovídalo lat. *gnōscō* (Meiser 1987, 109, fn. 34).

?Lusit: Podle Witczaka (2005, 352) lze vidět lusitanský kontinuant ie. **sūnu-* v kompozitu (*DEIS*) *EQUE-UNUBO*, který vykládá jako lok. sg. **ek̄uei* & dat. pl. **sūnub^hos* „synům na koni“. Pro ilustraci regulérní ztráty intervokálního **-s-* Witczak (2005, 258) nachází potvrzení v lusit. teonymu *LAEBO/LAEO* ‘Laribus’ < **Lās-ě-b^hos*). Karin Stüber mne upozornila (červen, 2007; sr. Stüber 2009, 271) na lusitánské / hispanokeltské ženské (?) vlastní jméno *Sunua*, které vypadá jako odvozené od **sūnu-* „syn“. Pokud se vezmou v úvahu příklady jako *Sunua mater* (CIL II, 410: *Sunuae Bocci f. an. XI Amoena matri pientissimae et Albinianus Gener. f.c.* – viz Holder II, 1669) nebo *Maria Sunua* (Ruiz 2005, 401–02 sesbíral 15 podobných příkladů), lze vzít za nejpravděpodobnější sémantickou motivaci „šestinedělka“ nebo „nosící syna“. Jedna z možných praforem **sūnusā* a její pravděpodobné významy „nosící syna“ jsou velmi blízké tvaru ie. **snuso-/ā-/u-* „nevěsta, snacha“, který je diskutován níže.

Kelt.: pravděpodobné příbuzné tvary se objevují ve třech kontinentálních idiomech:

keltib. **sunos* NV nom. sg. *Ebursunos* (Botorrita III–52; první složka snad odráží kelt. **eburo-* „tis“ – viz Beltrán a kol. (1996, 135) a Wodtko (2000, 103); Ruiz (2005, 314) tvar diskutuje v kruhu lusitanských antroponym. Posun k *o*-kmenům je znám např. ze skt. *sūna-* vs. véd. *sūnú-*.

Hypotetický galský protějšek lze identifikovat na nápisu z Châteaubleau (Seine-et-Marne), pokud je správná Lambertova (2001, 103) interpretace **sunia* „dcera“. Pak by šlo lusit. *sunua* a hypotetické gal. **sunia* odvodit z **sūnujā*, tvaru feminina od **sūnu-*. Kmen **sūnu-* se objevuje v galském etnonymu *Sunucus*, pl. *Sunuci* (Holder II, 1669–70). Formálně odpovídá slov. demin. **synъкъ* „synek“ < **sūnuko-*, doloženému např. v rus. *synók*, čes. *synek*, sch. *s`inak* atd. Sémantická motivace etnonym není nikterak vzácná; atraktivní typologické paralely viz např. Blažek & Klain (2002, 42–43):

*Čexъ „Čech“ : *čexъ „chlapec, mladý muž“ > sln. *čeh* „chlapec od 10 do 15 let; pastýř“, kašub. *ček* „mladík, dítě“);

Buri (Tacitus, *Germ* 43) = Βοῦροι (Ptolemaios II, 11.20) : germ. **buri-* > gót. *baur* „narozený“, stisl. *burr*, stang. *byre* „syn“;

Goti, Gotti, Gotthi, Gutones „Gótové“, stisl. *goti* „Gót; muž, hrdina; hřebec“, *gotnar* „muži, válečníci“, strun. (Eggjum, AD700) gen. pl. *gotnA* : nor. *gut*, švéd. *gutt* „chlapec“.

Hypotetický lepontský protějšek by mohl být na epitafu z Viganella:

Sunalei : *Mako[ḡuj]* (nebo *-nei*) : *pala* (Holder II, 368, 1668; PID II, 87, #270),

Sunalei nejspíš reprezentuje dat. sg. z hypotetického východiska **sunālis*, které může být demin. od **sūn(u)-* prodloužené o **-āl[i]-*, srov. velš. *ebawl*, bret. *ebeul*, stbret. *ebol* „hřibě“ < **ekūālo-* : stbret. *eb*, gal. (Coligny) *equos*, stir. *ech* „kůň“, ogam **EQO-** < **ekūo-* (Delamarre 2001, 137). S ohledem na tuto analýzu je legitimní uvažovat o apelativu typu „synek“, přestože je v tomto případě obvykle spatřováno osobní jméno (viz Lejeune 1971, 361, 407–08, 421, 429).

Germ. **sunus* (**ū* > **u* v souladu se zákonem, který formuloval Dybo 1961, 24 o zkrácení původně dlouhého vokálu v nepřízvučné pozici před znělou hláskou): gót. *sunus*, (pozdní) strun. nom. *sunz*, ak. *-sun* (Sparlösa), *sunu* (Sölvesborg), stisl. *sunr*, *sonr*, stang., stfrs., stsas. *sunu*, sthn. *sun(u)* „syn“; v moderních jazycích isl. & faerské *sonur*, nor. *sønn*, dán. *søn*, švéd. *son*, ang. *son*, frís. *soan*, niz. *zoon*, něm. *Sohn* id. (Lehmann 1986, 330; Kluge & Seebold 1999, 769; Bjorvand & Lindeman 2000, 906–07). Přidejme, že i stdn. *soen* nebo jeden z jeho kontinuantů v moderních dolnoněmeckých nářečích jako *sön*, *sän*, *sên* „syn“, představují zdroj lot. *zēns* „chlapec“ (Mühlenbach & Endzelin IV, 715; proti tomu Mann 1984–87, 392, který viděl *zēns* jako kontinuant ie. kořene **ĝenH₁-*).

Balt.: lit. *sūnūs* „syn“, *sūnaitis* „vnuk, syn syna“, *sunėnas* „synovec, syn bratra nebo sestry“; prus. nom. sg. *soūns* „syn“ [III 67₄, 81₅, 113₁₀], ak. sg. *sunun* [I 7₁₂], *sounon* [II 7₁₂], *soūnon* [III 41₂₂], *soūnan* [III 79₁₂], *saunan* [III 81₁₂], *saūnan* [III 123₂₃], gen. sg. *soūnas* [III 71₂₀], *soūnas* [III 71₂₀], *sunos* [I 11₁₃], *sounons* [II 11₁₄₋₁₅] = *sounous* (Mažiulis 1997, 141), zatímco *sunaybis* ‘bruderkint’ [EV 175], tj. „bratrův syn“, reprezentuje zjevně výpůjčku z pol. *synowiec* „synovec“ (Trautmann 1910, 433, 441; Fraenkel 1962–65, 941). Podobně i lit. *pósūnis* „nevlastní syn“, prus. *passons* id. (EV 181: ‘stifson’), může být slovanského původu – srov. rus. *pásynok* id. (Trautmann 1910, 390; Vasmer III, 216). Slovo schází v lot. – snad kvůli jeho podobnosti se slovem *suns* „pes“ ~ lit. *šunis*.

Slov.: stsl. *synъ* „syn“ [Supr, Ostr], bulh. *sin*, *sinǎ*’t, maked. *sin*, sch. *sín*, gen. sg. *sína*, nom. pl. *s`inovi*, sln. *sín*, gen. sg. *sína* & *sinû* id., (18. st.) *synka* ‘nurus’, *synkena* ‘filii filia’ (Pohlin), slk., čes., hluž. & dluž. *syn*, kašub. *sin*, gen. *sěna* (Sychta 1972, 45), pol. *syn*, bělorus., ukr., rus. *syn*, strus. *synъ* id. (Vasmer III, 817–18; Schuster-Sewc 3, 1400); v polabštině není očekávaný tvar ¹*saj̃n* doložen, známé je pouze demin. *saj̃nkə* (Schleicher 1871, 334; Polański 1993, 685). Zajímavé je strus. *synoxa* „snacha“, sln. *sinaha*, (18. st.) *synāha*, které je zjevně lidovou etymologizací slov. **synъ* a **snъxa* (Bezljaj III, 235), i když slovo **snъxa* je nejpravděpodobněji odvozeno z ie. **sūnu-*, předchůdce slov. **synъ* (viz Szerényi 1977, 68–69).

Tocharské B *soṃške* „syn“ (demin.) < **sūnukiko-* (Adams 1999, 702).

Pozn: Lákavá je úvaha o kontinuantu v řec. jm. Ἰλλος (král Fajáků a mýtický syn Hérakla a Melité). Snad jde o kvazihomonymii s etnonymem Ἰλλεῖς; Héraklův syn se díky podobě obou vlastních jmen mohl stát jejich *héros eponymos* – viz Stephanus Byzantinus:

Ἰλλεῖς, ἔθνος Ἰλλυρικόν, ἀπὸ Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέους καὶ Μελίτης τῆς Αἰγαίου τοῦ ποταμοῦ, ὡς Ἀπολλώνιος τετάρτῳ Ἀργοναυτικῶν. ἔστι καὶ πόλις Ἰλλη. τὸ ἔθρικόν Ἰλλεὺς καὶ θηλυκὸν Ἰλλίης, ὡς αὐτὸς φησι, καὶ παρὰ Καλιμάχῳ Ἰλλίς Ἰλλίδος, ἀπὸ Ἀργείας μιᾶς τῶν νυμφῶν. ἢ ἀπὸ [Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέους] καὶ Δηιανείρας. ἔστι δ' ὡς Φῶκος Φωκεὺς, Αἰολος Αἰολεύς οὕτως Ἰλλος Ἰλλεὺς. Ἀπολόδωρος [Ἰλλους τοῦτους γράφει λέγων] ἐν τῷ περὶ γῆς δευτέρῳ ὑπὲρ δὲ τοὺς Ἰλλους Λιβυνοὶ καὶ τινες Ἴστροι λεγόμενοι Θράκες. καὶ τὸ θηλυκὸν Ἰλλίς πρόκειται χειρρόνησος ἡλικῆ μάλιστα Πελοπόννησος, ὡς φασι πεντεκαίδεκα πόλεις ἔχουσα παμμεγέθεις οἰκουμένας. ἔστιν Ἰλλίς καὶ φυλὴ Ἄργους καὶ Τροϊζηνίων. ὁ φυλέτης Ἰλλεὺς. Χάραξ θ' "καὶ Παμφύλιοι καὶ Ἰλλεῖς".

Gemináta *-ll- obvykle odráží souhláskové skupiny *-ln- a *-lj-. Osud *-nl- není jasný, ale příklady jako ἔλλείπω, συλλέγω < *ἐν-λείπω, *συν-λέγω naznačují, že výsledkem může být stejná gemináta *-ll-. Aiolská glosa ὠλλός „loket“, která odpovídá attickému ὠλενή, zase ukazuje, že asimilaci mohla přecházet synkopa. To otvírá prostor pro úvahy o derivaci Ἰλλος od *sulno- nebo *sunlo- z ještě staršího *sulVno- či *sunVlo- (viz Lejeune 1972, 153–54). Vzhledem k pravidlu eliminace dvou *u* (srov. Szemerényi 1964, 322, zvláště jeho diskuse o slově „snacha“) je atraktivní položit *V = u* s výsledkem *suluno- nebo *sunulo-; druhá praforma je v souladu s pozdním ie. *sūnu-.

Táž praforma ale nemůže být rekonstruována pro lýd. *śulo-* (*suljo-?), které Gusmani klasifikoval jako termín příbuzenských vztahů (1964, 206) nebo atribut slova „syn“ (1980, 97) či prostě „syn“ (Schür 2006, 1572). Tischler (2006, 1142) odmítá jakýkoliv vztah s dříve navrhovaným het. *sulla-/i-*, protože má význam „rukojmí“. S ohledem na lýd. *śulo-* vidí jeho původ v ie. *suelo- „švagr“, i když ie. *suV- dává v lýd. pravidelně *sf-* (Melchert 1994, 364). Rukojmí často představovali synové potenciálních rivalů, a tak toto srovnání může platit.

Další deriváty od kořene *seuH- s významem „syn“ jsou omezeny na individuální větve: *sū-to-

Stind. *sūta-* m., n. „narozený, narodit se; ta která porodila (hocha)“ [Manu], f. *sūtā* „žena, která porodila dítě; mladý čtvernožec“ [lex.], páli *sūā* „zvířecí mládě“ (Turner 1966, #13553); ír. *vi-*šūta-* > *chot. śū* „syn“: *zor. pahl. višūtak* „potomek, mládě“ (Bailey 1979, 410). Srov. i stind. *sūtī-* f. [TBr, MBh] a v kompozitech *sūtī-* „narození, porod; potomek, mládě“ a *sūtū-* f. „nositel dítě, těhotenství“ [AV].

*su-mo- < *sHu-mo-?

Chot. *śmā* „synové“ < *vžmaa- < *vi-*šumaka-* (Bailey 415).

*su-to- < *sHu-to-?

IA: skt. *suta-* m., n. „zplozený; syn, dítě, potomek“, f. *sūtā* „dcera“ [Manu, MBh].

Kelt.: stir. *suth* „narození, plod“ < *su-tu- (Pokorny 1959, 913).

Etymologie: Původ byl spatřován ve slovese *seuH- „porodit, nosit, plodit“ (LIV 538), konkrétně tvar *n*-prézentu v av. *hunāmi* „rostu“ < *sunāmi < ***sunē/o-H-mi*. Oettinger (1979, 159, 298) přidává het. *sunna-* „být plný“ a primární význam slovesa, od kterého bylo odvozeno slovo „syn“, rekonstruuje jako „být těhotná“. Winter (1987, 405–08) nabídl alternativní etymologii tvarů ***suH-ju-* a ***suH-nu-* předpokladem nulových stupňů druhé složky od **jeuo-* „mladý“ a **neuo-* „nový“. Jeho argument, že ***suH-ju-* & ***suH-nu-* označují ‘generatio’

a ne ‘genitor’, je závažný. K možnému vztahu **sūju-* a **īeuo-* viz též Brugmann (1904–05, 483). Kortlandt (osobní sdělení, září 2008) dodává, že staré kompozitum koresponduje s nepřítomností jakýchkoliv stop ablautu. Müller (2007, 142) na druhé straně navrhuje původní ablaut typu **séuH-nu-* : **suH-néu-*, který by vyústil v hypotetickou germ. dvojici **seunu-* : **sūnu-*; autor není ale schopen vysvětlit skutečný germ. kontinuant **sunu-* bez předpokladu vlivu kořene typu *anit-*, zejména **seu-* „tisknout, tlačit“.

Pozn.: Tvar **sūnu-* (**suH-nu-*) se zdá být mezi ostatními označeními pro „syna“ privilegovanější přinejmenším v pozdní indoevropštině, tj. po oddělení anatolských jazyků, protože příbuzenský termín **snuso-/ā-/u-* „snacha“ lze nejlépe vysvětlit z kompozita **sūnu-sū-* „plodící mužského potomka“ (Szemerényi 1977, 68–69; srov. již Pedersen 1893, 294–98). Doloženy jsou následující tvary:

IA: véd. *snuṣā-* „snacha“, srov. RV X, 86.13: vok. sg. *sú-snuṣe* „ty s půvabnou snachou“ (EWAI II, 771); páli *sunīṣā-* „synova manželka“ < **sinusā-*, *suṇhā-* id. < **suṣnā-*, pkt. *suṇhā-*, *susā-*, *ṇhusā-*, *ṇusā-*, *ṇōhā-*; konkani *sūna*, maráthi *sūn*, hind. *sūnū* (-ū after *bahū* < stind. *vadh*), paňdž. *nūh*, lahnda *nūh*, sindh. *nuhū*, *nuhā*, kašmíri *nōś*, šina, šumašti *nuṣ*, pašai *sunzā* id. (Turner 1966, #13801).

Ír.: sogd. *šwnš(h)* [*šunšā*] „snacha“ (Gharib 1995, #9366), chórezm. *’nh* (Benzing 1983, 69), pers. *sunuh*, *sunhār* (Steingass 1963, 704), balúč. *našār*, paštó *nžor*, vazírí *nžōr* (Morgenstierne 1927, 55), šughni *zinaṣ*, mundžani *z’niya*, sarikoli *zinul*, oset. digor *nostæ* id., iron. *faj-nūst* = digor. *faj-nostæ* „švagrová“ (Abaev II, 190; Szemerényi 1964, 318, fn. 1).

Arm. *now*, pl. *nowoy* „snacha“.

Řec. *voός* „snacha“.

Italické: lat. *nurus*, gen. -*ūs* id.

Germ.: gót. **snuzo* nebo **snuzus*, doložené jen v krym. gót. *schuos* /šnos/ ‘sponsa’; sz. germ. **snuzō* > stisl. *snor*, *snør*, stang. *snoru*, stfírís., stdn. *snore*, sthn. *snur(a)*, *snora* „snacha“, něm. arch. *Schnur* (Lehmann 1986, 298; Kluge & Seebold 1995, 738–39; de Vries 1962, 528 akceptuje západogermánský původ staroislandského slova).

Slov.: csl. *snъxa* [NomLudm], *snoxa* [NomJas] ‘νόμφη, nurus’ (SJS IV, 134), bulh. *snaxá*, maked. *naa*, sch. *snáha* > slk. & čes. *snacha*, sln. *snáha*, *snéha*, strus. *snъxa*, rus. *snoxá* „snacha“ (ZVSZ 335).

(10) **uoiko-* (Fraenkel 1180–81)

Balt.: lit. *vaikas* „chlapec, dítě, (zvířecí) mládě, potomek“, pl. *vaikai* „děti, potomci“, *vaikis* „chlapec, mladík, mladý muž“, *vaikinga* „těhotná“, *vaikaitis* „vnuk“, *vaikvaikis* id., v lot. výpůjčka *vaiks* „chlapec“, *vaiki* „děti“, *vaikalis* „divoké dítě“; prus. *waix* „sluha“ [III 67₂₀], ak. sg. *waikan* [I 7₆], nom. pl. *waikai* [III 95₈] < **vaikas*, dále *woikello*, *waykello* id. (Grunau G 79, A 34) a *wayklis* „syn“ [EV 190] < **vaikelis* (Mažiulis IV, 213).

Etymologie: Obvykle bylo toto izolované označení „syna“ (jen v prus.) a „chlapec“ (ve všech baltských jazycích) spojováno s lit. *veikti* „dělat, činit, pracovat“ a dále *viėkas* „(životní) síla, život“ (Fraenkel 1962–65, 1213, 1239), což

je sémanticky blízké slov. **věkb* > stsl. *věkb* „čas, věčnost; věk; milénium“, bulh. *vek* „čas, století“, maked. *vek*, sch. v *ijek* (Vuk), ek. *věk*, ik. *vík*, sln. *věk*, slk *vek*, čes. *věk* „věk“, hluž. (arch.) *wěk*, pol. *wiek*, ukr. *wik*, bělorus. *vek*, rus. *vek* „věčnost, století“ (ZVSZ 402). Ale slov. **věkb* může nést i význam „syn, dítě, potomek“, pokud je kompozitum **čelověkb* analyzováno jako něm. *Menschenkind* „lidská bytost“, dosl. „dítě lidí“, akkadské *mār awīlūti* „muž, člověk“ = „lidská bytost“, dosl. „syn lidského pokolení“ (Ivanov 1975, 20), ugaritské *bnš* [*bunnōš-*] „muž“, lit. „syn lidského pokolení“, hebr. *bæn-ʾenōš* [Ps. 144.3], aram. *bar ʾenāš* id. (Segert 1984, 181). Zajímavé je i užití složky **věkb* v neurčitých zájmenech typu slk. *ktokolʹviek*, čes. arch. *kdokolivěk*, pol. *ktokolwiek* „kdokoliv“ (Ivanov 1975, 19). Příbuzný tvar byl hledán mimo baltoslovanské jazyky ve slovese **uej̥k-* „bojovat“ (P 1128–29; LIV 670–71); odtud vycházela sémantická motivace „bojovník“ → „válečník“ → „mladý muž“, která je problematická, protože očekávat lze spíše opačný směr sémantického vývoje.

Nejisté etymony

(11) Anat.: lýd. *vora-* „syn“ (Gusmani 1964, 227 zvažuje vztah s lat. *puer* „chlapec“). Slibnější je hledat souvislost s het. *uwa-* „potomek, dítě, syn?“, *uwala-* „úrodný“ a lyk. *uwe*, pokud znamená „příbuzný / rod, rodina“ (Melchert 1986, 114–15 rekonstruuje východisko **ouH₁o-* **kojenec*“). Oettinger (1995, 48–49) navrhl asi nejlepší řešení: odvodil *vora-* z **uaura-* < **uárua-* a opřel se o kluv. *warwatt-n-* „ratolest, potomek“ (Starke 1990, 479–84), s alternativním čtením *warwalan-* „semeno, potomstvo“, srov. též ^D*Warwaliya-* „bůh setí nebo úrody“ (Melchert 1993b, 261–62), možná i hluv. [*m*] *juruwat-*, které odkazuje na formy vegetačního růstu (Hawkins 2000, 238).

Závěr

Shromážděná data umožňují určit nejproduktivnější sémantické motivace příbuzenského termínu „syn“ v ie. jazycích: primární je idea „narození / plození“ (**b^her-*, **ġenH₁-*, **seuH-*; snad **H_{2/3}erd^h-*/**H_{2/3}red^h-*, **k^uer-*); zatímco ostatní motivace jsou spíše ojedinelé, tj. „kojit“ (**d^heH₁(i)-*, *(*H*)*ouH₁o-*), „růst“ (**b^heuH-*), „malý, mladý“ (**peHu-*).

Zkratky

Alan. alanský, alb. albánský, anat. anatolský, ang. anglický, aram. aramejský, arch. archaický, arm. arménský, att. attický, av. avestský, baktr. baktrijský, balt. baltský, balúč. balúčský, beng. bengálský, bělorus. běloruský, bret(on). bretonský, bsl. baltoslovanský, buddh. buddhistický, bulh. bulharský, csl. církevněslovanský, čes. český, dán. dánský, demin. deminutivum, digor. digorský, dluž. dolnolužický, dór. dórský, ek. ekavský, elam. elamský, ep. epický, EV Elbinský vokabulář, eston. estonský, falisk. faliský, fin. finský, gal. galský, germ. germánský, gót. gótský, hebr. hebrejský, helén. helénský, het. hetitský, hind. hindský, hluv. hieroglyfický luvijský, hluž. hornolužický, hom. homérský, chórezn. chórezníjský, хот. chotanasacký, IA indoárský, ie. indoevropský, í. indoíranský, ik. ikavský,

illyr. illyrský, ión. iónský, ir. irský, ír. íranský, iron. ironský, isl. islandský, jaghñ. jaghñobí, kašub. kašubský, kelt. keltský, keltib. keltiberský, klas. klasický, kluv. klínopisný luvijský, korn. kornský, krét. krétský, krym. krymský, kurd. kurdský, lak. lakónský, lat. latinský, lep. lepontský, lit. litevský, livon. livonský, lot. lotyšský, lusit. lusitanský, luv. luvijský, lýd. lýdský, lyk. lykijský, mak. makedonský (antický), maked. makedonský (slovanský), messap. messapský, ml- mlado-, mordvin. mordvinský, mykén. mykénský, ND nomen dei, n- novo-, něm. německý, NV nomen viri, oset. osetský, osk. oský, pael. paelignijský, pahl. pahlaví, parth. parthský, pers. perský, pkt. prákrť, pol. polský, polab. polabský, pomls. pomořanská slovinština, port. portugalský, rom. romský, rum. rumunský, rus. ruský, ř(ec). řecký, semit. semitský, sinh. sinhálský, sch. srbochorvatský, skt. sanskrť, skyth. skythský, sl. slovanský, slk. slovenský, sln. slovinský, sogd. sogdijský, st- staro-, stang. staroanglický, stbrton. starobritonský, stčes. staročeský, stdn. starodolnoněmecký, stfris. starofriský, sthn. starohornoněmecký, stind. staroindický, stir. staroirský, stisl. staroislandský, stlat. starolatinský, strpus. staropruský, strun. starorunový, strus. staroruský, stř- středo-, střparth. středoparthský, střpers. středoperský, stsas. starosaský, stsev. staroseverský, stsl. staroslověnský, sttosk. starotoský, sz. severozápadní, šp. španělský, švéd. švédský, toch. tocharský, tosk. toský, tumš. sacký z Tumšuqu, ukr. ukrajinský, umb. umberský, vách. váchánský, véd. védský, velš. velšský, venet. venetský, veps. vepský, zor. zoroastrijský.

BIBLIOGRAFIE

- ABAEV, VASILIJ I. 1959–73–78–89. *Istoriko-étimologičeskij slovar' osetinskogo jazyka*, I–IV. (Moskva-) Leningrad: Nauka.
- ADAMS, DOUGLAS Q. 1999. *A Dictionary of Tocharian B*. Rodopi: Amsterdam – Atlanta.
- ANTONSEN, ELMER H. 1975. *A Concise Grammar of the Older Runic Inscriptions*. Tübingen: Niemeyer.
- ARAVANTINOS, VASSILIS. 1999. Mycenaean texts and contexts at Thebes: The Discovery of New Linear B Archives on the Kadmeia. In: *Floreat Studia Mycenaea. Akten des X. Internationalen mykenologischen Colloquiums in Salzburg* (May 1995), hg. von S. Deger-Jalkotzy, S. Hiller & O. Panagl. Wien, Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophische-historische Klasse, Bd. 274, 45–75.
- AURA JORRO, FRANCISCO. 1985–93. *Diccionario micénico*, I–II. Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas.
- BADER, FRANÇOISE. 1988. Noms de parenté anatoliens et formations à laryngale. In: Bammesberger 1988, 17–48.
- BAILEY, HAROLD W. 1953a. *Analecta Indoscythica*. *Journal of Royal Asiatic Society* 95–116.
- BAILEY, HAROLD W. 1953b. Indo-Iranian Studies. *Transactions of Philological Society* 1953, 21–42.
- BAILEY, HAROLD W. 1979. *Dictionary of Khotan Saka*. Cambridge: University Press.
- BAMMESBERGER, ALFRED (ed.). 1988. *Die Laryngaltheorie*. Heidelberg: Winter.
- BARTHOLOMAE, CHRISTIAN. 1904[61]. *Altiranisches Wörterbuch*. Berlin: Walter de Gruyter.
- BARTONĚK, ANTONÍN. 1999. Mycenaean Common Nouns in the Disguise of Proper Names. In: *Floreat Studia Mycenaea. Akten des X. Internationalen mykenologischen Colloquiums in Salzburg* (May 1995), hg. von S. Deger-Jalkotzy, S. Hiller & O. Panagl. Wien, Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophische-historische Klasse, Bd. 274, 121–129.
- BEEKES, ROBERT S.P. 1976a. Uncle and Nephew. *Journal of Indo-European Studies* 4, 43–63.
- BEEKES, ROBERT S.P. 1976b. Some Greek *aRa*-forms. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 34, 9–20.
- BEEKES, ROBERT S.P. 1988. Laryngeal Development: A Survey. In: *Die Laryngaltheorie*, ed. Alfred Bammesberger. Heidelberg: Winter, 59–105.
- BEEKES, ROBERT S.P. 1992. 'Widow'. *HS* 105, 171–188.

- BELTRÁN F., DE HOZ J. & UNTERMANN J. 1996. *El terciar bronce de Botorrita (Contrebia Belaisca)*. Zaragoza: Diputación General de Aragón.
- BENFEY, THEODOR. 1859. *Griechisches Wurzellexikon*, Bd. 1. Berlin: Reimer.
- BENVENISTE, EMILE. 1973. *Indo-European Language and Society*. London: Faber & Faber.
- BENZING, JOHANNES. 1983. *Chwarezmisches Wortindex*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- DE BERNARDO STEMPEL, PATRIZIA. 1999. *Nominale Wortbildung des älteren Irischen. Stammbildung und Derivation*. Tübingen: Niemeyer.
- BEZLAJ, FRANCE. 1977–95. *Etimološki slovar slovenskega jezika*, I–III. Ljubljana: Slovenska Akademija znanosti in umetnosti.
- BJORVAND, HARALD & LINDEMAN, FREDRIK OTTO. 2000. *Våre arveord. Etymologisk ordbok*. Oslo: Instituttet for sammenlignende kulturforskning.
- BLAŽEK, VÁCLAV. 2007. *Late Brythonic *uohið* 'daughter-in-law'. *Zeitschrift für celtische Philologie* 55, 25–28.
- BLAŽEK, VÁCLAV & KLAIN, VÁCLAV. 2002. Eponym Čech v kontextu slovanských a indoevropských etnonym. In: *Čeština – Univerzália a specifika 4*, ed. Zdeňka Hladká & Petr Karlík. Praha: Lidové noviny, 37–50.
- BRUGMANN, KARL. 1904–05. Griech. $\nu\acute{\iota}\omicron\varsigma$ $\nu\acute{\iota}\omicron\varsigma$ $\nu\acute{\iota}\omicron\omega\nu\acute{o}\varsigma$ und ai. *sūniš* got *sunus*. *IF* 17, 483–491.
- BRUGMANN, KARL. 1906. *Vergleichende Laut-, Stammbildungs- und Flexionslehre nebst Lehre vom Gebrauch der Wortformen der indogermanischen Sprachen*, 2.1. Strassburg: Trübner.
- CABOLOV, RUSLAN L. 2001. *Etimologičeskij slovar' kurdsckogo jazyka*, Tom I. Moskva: 'Vostočnaja literatura' RAN.
- CARLIER, PIERRE. 1999. Les mentions de la parenté dans les textes mycéniens. In: *Floreat Studia Mycenaea. Akten des X. Internationalen mykenologischen Colloquiums in Salzburg* (May 1995), hg. von S. Deger-Jalkotzy, S. Hiller & O. Panagl. Wien, Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophische-historische Klasse, Bd. 274, 185–193.
- CARRUBA, ONOFRIO. 1995. Die Verwandtschaftsnamen auf *-ter* des Indogermanen. In: *Kuryłowicz Memorial Volume*, I. Cracow: Universitas, 143–158.
- CHANTRAINE, PIERRE. 1968–80. *Dictionnaire étymologique de la langue grecque*, I–III. Paris: Klincksieck.
- CHARLES-EDWARDS, T.M. 1971. Some Celtic kinship terms. *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 24, 105–122.
- CHEUNG, JOHNNY. 2007. *Etymological Dictionary of the Iranian Verb*. Leiden – Boston: Brill.
- ČOP, BOJAN. 1975. *Miscellanea Tocharologica I*. Ljubljana: Filozofska Fakulteta, Univerza v Ljubljani.
- ČOP, BOJAN. 1976. Nochmals ai. *púmāns-*. *Die Sprache* 22, 25–28.
- DEDR A *Dravidian Etymological Dictionary*, by THOMAS BURROW & MURRAY EMENEAU. Oxford: Clarendon Press 1984.
- DELAMARRE, XAVIER. 1984. *Le vocabulaire indo-européen. Lexique étymologique thématique*. Paris: Maisonneuve.
- DELAMARRE, XAVIER. 2001. *Dictionnaire de la langue gauloise*. Paris: Errance.
- DELAMARRE, XAVIER. 2007. *Nomina Celtica Antiqua Selecta Inscriptionum*. Paris: Errance.
- DELBRÜCK, BERTHOLD. 1889. Die indogermanischen Verwandtschaftsnamen. Ein Beitrag zur vergleichenden Alterthumskunde. *Abhandlungen der Königlich Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften*, Bd. 11, Nr. 5, philologisch-historische Klasse, 379–606.
- DEMIRAJ, BARDHYL. 1997. *Albanische Etymologien*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- DYBO, VLADIMIR A. 1961. Sokrašćenie dolgot v ke'l'to-italijskix jazykax i ego znaćenie dlja baltoslavjanskoj i indoevropskoj akcentologii. *Voprosy slavjanskogo jazykoznanija* 5, 9–34.
- EICHNER, HEINER. 1974. *Zu Etymologie und Flexion von vedisch strī und pūmān*. *Die Sprache* 20, 26–42.
- EICHNER, HEINER. 1993. 1919 oder 1991? Zur Entwicklung der oskisch-umbrischen Studien nebst einer neuen Interpretation des Textes von Romito (Vetter Nr. 147). In: *Oskisch-Umbrisch. Texte und Grammatik*, ed. H. Rix. Wiesbaden: Reichert, 46–95.

- EICHNER-KÜHN, INGRID. 1976. Vier altindische Wörter. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 34, 21–37.
- EIEC Encyclopedia of Indo-European Culture, ed. by James P. Mallory & Douglas Q. Adams. Chicago: Fitzroy Dearbon 1997.
- ERNOUT, A. & MEILLET, A. 1959. *Dictionnaire étymologique de la langue latine*, Paris: Klincksieck.
- ESJS *Etymologický slovník jazyka staroslověnského*, 1–13, eds. E. HAVLOVÁ & A. ERHART. Praha: Academia 1989f.
- ESSJ 5 *Étimologičeskij slovar' slavjanskix jazykov*, 5, ed. O.N. TRUBAČEV et al. Moskva: Nauka 1978.
- EWAI MAYRHOFER, MANFRED. 1986–92. *Etymologisches Wörterbuch der Altindoirischen*, I–II. Heidelberg: Winter.
- EWb. *Elamisches Wörterbuch*, I–II, by WALTHER HINZ & HEIDEMARIE KOCH. Berlin: Reimer 1987.
- FLURIOT, LÉON. 1964. *Dictionnaire des glosses en vieux breton*. Paris: Klincksieck.
- FRIEDRICH, JOHANN. 1954. *Hethitisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter.
- FRIEDRICH, PAUL. 1966. Proto-Indo-European Kinship. *Ethnology* 5, 1–36.
- FUSSMAN, GÉRARD. 1972. *Atlas linguistique des parlers Dardes et Kafirs*, II. *Commentaire*. Paris: École Française d'Extrême-Orient.
- GAMKRELIDZE, TAMAS V. & IVANOV, VJAČESLAV V. 1984. *Indoeuropejskij jazyk i indoeuropejcy*, I–II. Tbilisi: Izdatel'stvo Tbilisskogo universiteta.
- GEORGIEV, VLADIMIR I. 1977. *Trakite i texnijat ezik*. Sofija: Izdatelstvo na Bălgarskata akademija na naukite.
- GEORGIEV, VLADIMIR I. 1984. Lydiaka und lydische-etruskische Gleichungen. *Linguistique balkanique = Balkansko ezikoznanie* 27/1, 5–35.
- GERSEVITCH, ILYA. 1959. *The Avestan Hymn to Mithra*. Cambridge: University Press.
- GHARIB, B. 1995. *Sogdian Dictionary*. Tehran: Farhang Publications.
- GIGNOUX, PHILIPPE. 1986. *Iranisches Personennamenbuch*, Bd. II: *Mitteliranische Personennamen*, Faszikel 2: *Noms propres Sassanides en Moyen-Perse épigraphique*. Wien: Sitzungsberichte der Österreichische Akademie der Wissenschaften.
- GIP *Geriadur Istorel ar Brezhoneg. Dictionnaire historique du breton*, ed. Roparz Hemon. Quimper: Preder 1979f.
- GPC II *Y Geiriadur Prifysgol Cymru* II, ed. Richard J. Thomas. Cardiff: Gwasg Prifysgol Cymru 1968–87.
- GONDA, JAN. 1962. Gr. ἄδελφός. *Mnemosyne* 15, 390–392.
- GUSMANI, ROBERTO. 1962. Kleinasiatische Verwandtschaftsnamen. *Die Sprache* 8, 77–83.
- GUSMANI, ROBERTO. 1964. *Lydisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter.
- HAAS, OTTO. 1962. *Messapische Studien*. Heidelberg: Winter.
- HAAS, OTTO. 1966. *Die phrygischen Sprachdenkmäler*. Sofia: *Linguistique balkanique = Balkansko ezikoznanie* 10.
- HAMP, ERIC P. 1970. Sanskrit *duhitā*, Armenian *dustr*, and IE internal schwa. *Journal of the American Oriental Society* 90, 228–231.
- HAMP, ERIC P. 1971. „Fils“ et „fille“ en italique: nouvelle contribution. *Bulletin de la Société Linguistique de Paris* 66, 213–227.
- HAMP, ERIC P. 1972–74. *gwaudd; eniwet* ‘niwed, colled, harm?’. *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 25, 293–297.
- HAMP, ERIC P. 1975. **dhugHtēr* in Irish. *Münchener Studien zur Sprachwissenschaft* 33, 39–40.
- HAMP, ERIC P. 1978. Slavic *stryjъ* ‘father’s brother’. *General Linguistics* 18/1, 1–9.
- HAMP, ERIC P. 1992. Old Prussian *brāti, brote; duckti*. In: *Colloquium Pruthenicum Primum. Papers from the First International Conference on Old Prussian held in Warsaw*, Sept 30 – Oct 1 1991, eds. W. Smoczyński & A. Holvoet. Warszawa: Wydawnicza Uniwersytetu Warszawskiego, 13–14.

- HAMP, ERIC P. 1996. The nominative singular of *r*-stems. *Baltistica* 31/2, 139–140.
- HAWKINS, JOHN D. 1978. The Luwian word for „Daughter“. *KZ* 92, 112–116.
- HAWKINS, JOHN D. 2000. *Corpus of Hieroglyphic Luwian Inscriptions. Vol. 1: Inscriptions of the Iron Age*, Parts 1–2. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- HENRY, VICTOR. 1900. *Lexique étymologique des termes les plus usuels du breton moderne*. Rennes: Plihon & Hervé.
- HERMANN, EDUARD. 1918. Sachliches und Sprachliches zur indogermanischen Grossfamilie. *Nachrichten von der Königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen*, philologisch-historische Klasse, 204–232.
- HETRICH, HEINRICH. 1985. Indo-European Kinship Terminology in Linguistics and Anthropology. *Anthropological Linguistics* 27, 453–480.
- HINZ, WALTHER. 1975. *Altiranisches Sprachgut der Nebenüberlieferungen*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- HOFFMANN, INGE. 1992. Das hethitische Wort für „Sohn“. In: *Hittite and other Anatolian and Near Eastern Studies in honour of Sedat Alp*, ed. by H. Otten, H. Ertem, E. Akurgal & A. Süel. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basimevi, 289–293.
- HOFFMANN, KARL. 1969. Vedisch *vidh*, *vin dh*. *Sprache* 15, 1–7.
- HOFFMANN, KARL. 1970. Zur avestischen Textkritik: der Akk. Pl. Mask. der *a*-Stämme. In: *W.B. Henning Memorial Volume*, ed. by Nora E.M. Boyce & Ilya Gershevitch. London: Lund Humphries, 187–200.
- HOFFMANN, KARL & FORSSMAN, BERNHARD. 1996. *Avestische Laut- und Flexionslehre*. Innsbruck: IBS 84.
- HOFMANN, JOHANN B. 1924. Altitalische Dialekte. In: *Stand und Aufgaben der Sprachwissenschaft. Festschrift für Wilhelm Streitberg*. Heidelberg: Winter, 361–391.
- HOLDER, ALFRED. 1896–1907. *Alt-Celtischer Sprachschatz*, Bd. I–III. Leipzig: Teubner.
- HUMBACH, HELMUT ET AL.. 1991. *The Gāthās of Zarathushtra and the Other Old Avestan Texts, I: Introduction – Text and Translation*. Heidelberg: Winter.
- IF *Indogermanische Forschungen*.
- ISAČENKO, ALEKSANDR. 1953. Indoeuropejskaja i slavjanskaja terminologija rodstva v svete marksistskogo jazykoznanija. *Slavia* 22, 43–80.
- IVANOV, VJAČESLAV V. 1975. K tipologičeskomu analizu vnutrennej formy praslav. *čelověkъ ‘čelovek’. *Ētimologija* 1973, 17–22.
- JANDA, MICHAEL. 2000. *Eleusis. Das indogermanische Erbe der Mysterien*. Innsbruck: IBS 96.
- JOKL, NORBERT. 1916. Beiträge zur albanesischen Grammatik. *IF* 36, 98–164.
- KATIČIĆ, RADOŠLAV. 1976. *Ancient Languages of the Balkans*. The Hague – Paris: Mouton.
- KEWA MAYRHOFER, MANNFRED. 1956–80. *Kurzgefasstes etymologisches Wörterbuch des Altindischen*, I–IV. Heidelberg: Winter
- KOROLEV, A.A. 1984. *Drevnejšie pamjatniki irlandskogo jazyka*. Moskva: Nauka.
- KRAHE, HANS. 1955. *Die Sprache der Illyrier, I: Die Quellen*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- KRONASSER, HEINZ. 1966. *Etymologie der hethitischen Sprache, I*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- KZ (Kuhns) Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung*.
- LAMBERT, PIERRE-YVES. 1994. *La langue Gauloise*. Paris: Errance.
- LAMBERT, PIERRE-YVES. 2001. La tuile gauloise de Châteaubleau (Seine-et-Marne). *Études Celtiques* 34, 1998–2000, 57–115.
- LEUMANN, ERNST. 1893. Eine arische Femininbildungsregel. *KZ* 32, 294–301.
- LEHMANN, WINFRED P. 1986. *A Gothic Etymological Dictionary*. Leiden: Brill.
- LEIA *Lexique étymologique de l'irlandais ancien*, by JOSEPH VENDRYES & PIERRE-YVES LAMBERT. Dublin: Institute for Advanced Studies / Paris: Centre National de la Recherche Scientifique. 1959n.
- LEJEUNE, MICHEL. 1967. „Fils“ et „fille“ dans les langues de l'Italie ancienne. *Bulletin de la Société Linguistique de Paris* 62, 67–86.

- LEJEUNE, MICHEL. 1971. Lepontica. Documents gaulois et para-gaulois de cisalpine. *Études celtiques* 12, 356–500.
- LEJEUNE, MICHEL. 1972. *Phonétique historique du mycénien et du grec ancien*. Paris: Klincksieck.
- LEJEUNE, MICHEL. 1973. The Venetic Vocabulary of Relations between Persons. *Journal of Indo-European Studies* 1, 345–351.
- LEJEUNE, MICHEL. 1974. *Manuel de la langue vénète*. Heidelberg: Winter.
- LIDDELL, HENRY G. & SCOTT, ROBERT. 1989. *A Greek-English Lexicon*. Oxford: Clarendon Press.
- LIV *Lexikon der indogermanischen Verben*₂, ed. by HELMUT RIX et al. Wiesbaden: Reichert 2001.
- MACKENZIE, D.N. 1971. *A Concise Pahlavi Dictionary*. London: Oxford University Press.
- MARINETTI, ANNA. 1985. *Le iscrizioni sudpicene I: Testi*. Firenze: Olschki Editore.
- MATZINGER, JOACHIM. 2006. *Der altalbanische Text Mbsuame e krështerë (Dottrina Cristiana) des Lekë Matrënga von 1592. Eine Einführung in die albanische Sprachwissenschaft*. Dettelbach: Röhl.
- MAŽIULIS, VYTAUTAS. 1981. *Prūsų kalbos paminklai*, II. Vilnius: Mokslas.
- MAŽIULIS, VYTAUTAS. 1997. *Prūsų kalbos etimologijos žodynas*, IV. Vilnius: Mokslas.
- MCCONE, KIM. 1999. OIr *erbaid* ‘entrusts’, *orb* ‘heir’, *orbae* ‘inheritance’. In: *Studia Celtica et Indogermanica. Festschrift für Wolfgang Meid zum 70. Geburtstag*, eds. P. Anreiter & E. Jerem. Budapest: Archaeolingua, 239–242.
- MEID, WOLFGANG. 2006. Veräusserlicher und unveräusserlicher Besitz im Gotischen. Zur Semantik von *haban* und *aigan*. In: *Studi linguistici in onore di Roberto Gusmani*, a cura di R. Bombi et al. Alessandria: Orso, 1131–1143.
- MEILLET, ANTOINE. 1920. Les noms du fils. *Mémoires de la Société Linguistique de Paris* 21, 45–48.
- MEILLET, ANTOINE. 1937. *Introduction a l'étude comparative des langues indo-européennes*₈. Paris: Hachette.
- MEISER, GERHARD. 1986. *Lautgeschichte der umbrischen Sprache*. Innsbruck: IBS 51.
- MEISER, GERHARD. 1987. Pälignisch, Latein und Südpikenisch. *Glotta* 65, 104–125.
- MELCHERT, H. CRAIG. 1986. Hittite *uwaš* and Congeners. *IF* 91, 102–115.
- MELCHERT, H. CRAIG. 1993a. *Lycian Lexicon*. Chapel Hill: Lexica Anatolica 1.
- MELCHERT, H. CRAIG. 1993b. *Cuneiform Luvian Lexicon*. Chapel Hill: Lexica Anatolica 2.
- MELCHERT, H. CRAIG. 1994. *Anatolian Historical Phonology*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- MELCHERT, H. CRAIG. 2004. *A Dictionary of the Lycian language*. Ann Arbor – New York: Beech Stave Press.
- MEYER, GUSTAV. 1891. *Etymologisches Wörterbuch der albanesischen Sprache*. Strassburg: Trübner.
- MEZGER, FRITZ. 1948. IĒ *se-*, *swe-* and derivatives. *Word* 4, 98–105.
- MLM = *Monumenta Linguae Messapicae*, Vol. 2, ed. by CARLO de SIMONE & SIMONA MARCHE-SINI. Wiesbaden: Reichert 2002.
- MORGENSTIERNE, GEORG. 1927. *An Etymological Vocabulary of Pashto*. Oslo: Dybwad.
- MORGENSTIERNE, GEORG. 1974. *Etymological Vocabulary of the Shugni Group*. Wiesbaden: Reichert.
- MÜHLENBACH, K. & ENDZELIN, J. 1923f. *Lettisch-deutsches Wörterbuch*. Riga: Lettische Bildungsministerium.
- MULLER, FREDERIK. 1926. *Altitalische Wörterbuch*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- MÜLLER, STEFAN. 2007. *Zum Germanischen aus laryngalthoeretischer Sicht*. Berlin – New York: Walter de Gruyter.
- NEU, ERICH & OTTEN, HEINRICH. 1972[73]. Hethitisch „Mann“, „Mannheit“. *IF* 77, 181–90.
- NEUMANN, GÜNTER. 1988. *Phrygisch und Griechisch*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften (*Sitzungsberichte*, phil.-hist. Klasse, 499. Band).

- NEUMANN, GÜNTER. 1991. Hethitisch *negna-* 'Bruder'. *HS* 104, 63–66.
- NEUMANN, GÜNTER. 2007. *Glossar des Lykischen* (überarbeitet und zum Druck gebracht von Johann Tischler). Wiesbaden: Harrassowitz.
- NIL = *Nomina im Indogermanischen Lexikon*, by DAGMAR S. WODTKO, BRITTA IRSLINGER, CAROLIN SCHNEIDER. Heidelberg: Winter.
- OETTINGER, NORBERT. 1995. Anatolische Etymologien. *HS* 108, 39–49.
- OLSEN, BIRGIT A. 1999. *The Noun in Biblical Armenian. Origin and Word-Formation*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter.
- OLSEN, BIRGIT A. 2002. Thoughts on Indo-European Compounds – inspired by a look at Armenian. *Transactions of the Philological Society* 100/2, 233–257.
- OREL, VLADIMIR. 1997. *The Languages of Phrygians. Description and Analysis*. Delmar (NY): Caravan Books.
- OREL, VLADIMIR. 2000. *A Concise Historical Grammar of the Albanian Language*. Leiden – Boston – Köln: Brill.
- OREL, VLADIMIR. 2003. *Handbook of Germanic Philology*. Leiden – Boston: Brill.
- P = POKORNY, JULIUS. 1959. *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*. Bern – München: Francke.
- PĂRVULESCU, ADRIAN. 1993. IE. **dhughatēr* „daughter“ and Grassmann's law. A phonetic and semantic analysis. *IF* 98, 55–91.
- PĂRVULESCU, ADRIAN. 1996. IE. **bhrātēr* „brother“. *IF* 101, 99–106.
- PEDERSEN, HOLGER. 1893. Die idg. Form des Wortes für „Schwiegertochter“. *Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen* 19, 293–298.
- PEDERSEN, HOLGER. 1909–13. *Vergleichende Grammatik der keltischen Sprachen*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- PELEGRINI, G.B. – PROSDOCIMI, A.L. 1967. *La lingua Venetica, I – Le iscrizioni; II – Studi*. Padova: Istituto di glottologia dell'Università di Padova, Circolo linguistico Fiorentino.
- PID *The Prae-Italic Dialects of Italy*, Vol. II, Part III, ed. by JOSHUA WHATMOUGH. Cambridge: Harvard University Press 1933, reprint Hildesheim: Olms 1968.
- PIESARSKAS, BRONIUS. 2006. *Didysis lietuvių-anglų kalbų žodynas*. Vilnius: Leidykla.
- POLAŃSKI, KAZIMIERZ. 1962–1993. *Słownik etymologiczny języka Drzewian połabskich, I–II*. Warszawa: Energeia.
- POULTNEY, JAMES W. 1979. The language of the Northern Picene Inscription. *Journal of the Indo-European Studies* 7, 49–64.
- POTT, AUGUST F. 1833. *Etymologische Forschungen auf dem Gebiete der Indo-Germanischen (sic) Sprachen*. Lemgo: Menerschen Hof.
- RASMUSSEN, JENS E. 1999. *Selected Papers on Indo-European Linguistics*. Copenhagen: Museum Tusulanum Press.
- RASTORGUEVA, V.S. & EDELMAN, D.I. 2007. *Ėtimologičeskij slova' iranskix jazykov, III (f-h)*. Moskva: Vostočnaja literatura, RAN.
- RISCH, ERNST. 1944. Betrachtungen zu den indogermanischen Verwandtschaftsnamen. *Museum Helveticum* 1, 115–122.
- RIX, HELMUT. 1994. Südpikenisch *kduú*. *HS* 107, 105–22.
- RIX, HELMUT. 2002. *Sabellische Texte. Die Texte des Oskischen, Umbrischen und Südpikenischen*. Heidelberg: Winter (Handbuch der italischen Dialekte, Bd. V).
- ROZWADOWSKI, JAN. 1925. Les tâches de la linguistique. *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris* 25, 105–125.
- RUIZ, JOSÉ, MARÍA VALLEJO. 2005. *Antroponimia indígena de la Lusitania Romana*. Vitoria: Gasteiz (*Veleia*, Anejos, Series Minor 23).
- SCHAFFNER, STEFAN. 2006. Altenglisch *umbor* 'Kind'. *International Journal of Diachronic Linguistics and Linguistics Reconstruction* 3, 147–185.
- SCHLEICHER, AUGUST. 1871. *Laut- und Formenlere der polabischen Sprache*. St.-Petersburg: Commissionäre der Kaiserliche Akademie der Wissenschaften

- SCHMEJA, HANS. 1963. Die Verwandtschaftsnamen auf -ως und die Nomina auf -ωνός, -ώνη im Griechischen. *Indogermanische Forschungen* 68, 22–41.
- SCHMIDT, GERNOT. 1973. Die iranische Wörter für 'Tochter' und 'Vater'. *KZ* 87, 36–83.
- SCHRIJVER, PETER. 1991. *The Reflexes of the Proto-Indo-European Laryngeals in Latin*. Amsterdam – Atlanta: Rodopi.
- SCHÜRR, DIETHER. 2006. Elf lydische Etymologien. In: *Studi linguistici in onore di Roberto Gusmani*, a cura di R. Bombi, G. Cifoletti, et alii. Alessandria: Edizioni dell'Orso, 1569–1587.
- SCHUSTER-ŠEWIC, HEINZ. 1978, 1985–88. *Historisch-etymologisches Wörterbuch der ober- und niedersorbischen Sprache*, Bd. 1, 3. Bautzen: Domowina.
- SCHWYZER, EDUARD. 1939. *Griechische Grammatik*. München: Beck.
- SEGERT, STANISLAV. 1984. *A Basic Grammar of the Ugaritic Language*. Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press.
- SIHLER, ANDREW L. 1988. Greek Reflexes of Syllabic Laryngeals with Postscript on PIE kinship terms in *-H₂ter. In: Bammesberger 1988, 547–561.
- SIMS-WILLIAMS, NICHOLAS. 2001. *Bactrian Documents from Northern Afghanistan I: Legal and Economic Documents*. Oxford: University Press.
- SJS *Slovník jazyka staroslověnského*, Vol. III–IV, ed. by ZOE HAUPTOVÁ et al. Praha: Academia 1973–82, 1983–92.
- SKÖLD, HANNES. 1936. *Materialien zu den iranischen Pamirsprachen*. Lund: Gleerup (*Acta Reg. Societatis Humaniorum Litterarum Lundensis*, XXI).
- von SODEN, WOLFRAM. 1965. *Akkadisches Handwörterbuch*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- SOKOLOVA, VALENTINA S. 1959. *Ružanskíe i xufskíe teksty i slovač*. Moskva – Leningrad: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR.
- STARKE, FRANK. 1980. Das luwische Wort für „Frau“. *KZ* 94, 74–86.
- STARKE, FRANK. 1987. Die Vertretung von uridg. *d^hugh₂tér- „Tochter“ in den luwischen Sprachen und ihre Stammbildung. *KZ* 100, 243–269.
- STARKE, FRANK. 1990. *Untersuchung zur Stammbildung des keilschrift-luwischen Nomens*. Wiesbaden: Harrassowitz.
- STEINGASS, F. 1963. *Persian-English Dictionary*. London: Routledge & Kegan Paul (first edition 1892).
- STEPHANUS BYZANTINI: ΕΘΝΙΚΩΝ, ed. A. Meineke. Berlin 1849, reprint Chicago: Ares Publishers 1992.
- STIER, G. 1857. Zur Erklärung der messapischen Inschriften. *KZ* 6, 142–150.
- STÜBER, KARIN. 2009. Keltisch[e Frauennamen]. In: *Indogermanische Frauennamen*, von KARIN STÜBER, THOMAS ZEHNDER, ULLA REMMER. Heidelberg: Winter, 243–278.
- SYCHTA, BERNARD. 1967, 1972. *Slovník gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, Tom I (A–Ġ); V (S–T). Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Ossolineum.
- SZEMERÉNYI, OSWALD. 1964. *Syncope in Greek and Indo-European and nature of Indo-European accent*. Naples: Istituto universitario di Napoli.
- SZEMERÉNYI, OSWALD. 1977. *Studies in the kinship terminology of the Indo-European languages*. Leiden: Brill – Téhéran – Liège: Bibliothèque Pahlavi (*Acta Iranica* 16).
- THOMSEN, VILHELM. 1890. *Beröringer mellem de finske og baltiske (litauisk-lettiske) Sprog*. København: Dreyer.
- TOMASCHEK, WILHELM. 1880. Centralasiatische Studien. *Sitzungsberichte der philosophisch-historischen Classe der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften* 96, 735–900.
- TRAUTMANN, REINHOLD. 1910. *Die altpreussischen Sprachdenkmäler*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- TRUBAČEV, OLEG N. 1959. *Istorija slavjanskix terminov rodstva i nekotoryx drevnejšix terminov obščestvennogo stroja*. Moskva: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR.
- TURNER, RALPH L. 1966. *A Comparative Dictionary of the Indo-Aryan Languages*. London: Oxford University Press.
- UNTERMANN, JÜRGEN. 2000. *Wörterbuch des Oskisch-Umbrischen*. Winter: Heidelberg.

- de VAAN, MICHEL. 2008. *Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages*. Leiden – Boston: Brill.
- VANIČEK, ALOIS. 1877. *Griechisches-lateinisches Wörterbuch*. Leipzig: Teubner.
- VASMER, MAX. 1950–58[1986–88]. *Russisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Winter; citováno podle ruského překladu O.N. Trubačeva: *Étimologičeskij slovař russkogo jazyka*, I–IV. Moskva: Progress.
- VENDRYES, JOSEPH. 1980. *Lexique étymologique de l'irlandais ancien*. Dublin: Institute for Advanced Studies & Paris: Centre National de la Recherche Scientifique.
- WALDE, ALOIS & POKORNY, JULIUS. 1930. *Vergleichendes Wörterbuch der indogermanischen Sprachen*, I. Band. Berlin – Leipzig: Walter de Gruyter.
- WEEKS, DAVID M. 1985. *Hittite Vocabulary: An Anatolian Appendix to Buck's „Dictionary of Selected Synonyms in the Principal Indo-European Languages“*. Los Angeles: Ph.D. Thesis of UCLA.
- WH WALDE, ALOIS & HOFMANN, JOHANN B. 1938–54. *Lateinisches etymologisches Wörterbuch*₃, I–II. Heidelberg: Winter.
- WINTER, WERNER. 1987. Old Indic *sūnū-*, Greek *huiús* ‘son’. In: *Festschrift for Henry Hoenigswald. On the Occasion of his Seventieth Birthday*, edited by George Cardona & Norman Zide. Tübingen: Narr, 405–408.
- WITCZAK, KRZYSZTOF T. 2005. *Język i religia Łużytanów. Studium historyczno-porównawcze*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- WODTKO, DAGMAR. 2000. *Monumenta Linguarum Hispanicarum*, Bd. V.1: *Wörterbuch der keltiberischen Inschriften*. Wiesbaden: Reichert.
- WOLFF, FRITZ. 1910. *Avesta. Die heiligen Bücher der Parsen*. Strassburg: Trübner.
- ZARUBIN, IVAN I. 1960. *Šugnanskije teksty i slovař*. Moskva – Leningrad: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR.
- ZVŠZ *Základní všeslovenská slovní zásoba*, ed. FRANTIŠEK KOPEČNÝ et alii. Praha: Academia 1981.

Poděkování

Tato studie vznikla pod záštitou Centra pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází moderních jazyků (MSM 0021622435) na Masarykově univerzitě v Brně a díky grantu GAAV, č. IAA901640805. Zvláštní dík patří Michalu Schwarzovi za pečlivé pročtení textu a jeho jazykovou i odbornou revizi.

SONS OF INDO-EUROPEANS

The collected data allow us to determine the most productive semantic models in designation of the Indo-European kinship term „son“: it is the idea of „birth“ (**b^her-*, **ġenH₁-*, **seuH-*; perhaps also **H_{2/3}erd^h-*/**H_{2/3}red^h-*, **k^uer-*), while other semantic models appear rather particularly, namely „breastfeed“ (**d^heH₁(i)-*, **(H)ouH₁o-*), „growth“ (**b^heuH-*), „small, young“ (**peH₂-*). The most important Indo-European designations of „son“ (bold) projected in the late protolanguage are summarized in the following table (only for the derivatives of the root **ġenH₁-* the laryngealistic reconstructions were applied). The other forms included here represent parallel formations with different meanings. Remarkable are the derivatives designating the feminine kinship terms, namely „daughter“, „daughter-in-law“, „girl“, „bride“.

group/root	*b ^h er-	*b ^h euH-	*d ^h eH-	*ǵenH ₁ -	*mag ^h u-	*peHu-	*seuH-	uncertain
Indo-Aryan				*H ₁ ni-ǵ ₁ H ₁ o ⁻⁸ *ǵ ₁ H ₁ to ⁻¹		*putlo ⁻¹ *putlī ²	*sūnu ⁻¹ *sūna ^{-1,7} *sūnā ⁻²	*ku[rn]aka ⁻¹⁸
Iranian				*ǵ ₁ H ₁ to ⁻⁷	Av. mayauua ⁻¹⁴	*putlo ⁻¹	*sūnu ⁻¹ *sūio ⁻²⁵	*kurra(ka) ^{-14,18}
Armenian						amowl ¹⁷ < *ǵ ₁ -putlā	owstr ¹ < *un(w)-str	ord ^{1,3}
Hittite				*H ₁ ni-ǵ ₁ H ₁ o ⁻¹¹		*putlo ⁻¹		hardu ⁻²⁰ uwa ^{-6,3,17}
Luwian			*d ^h ēd ^h eio- -mno ⁻⁵	*H ₁ ni-ǵ ₁ H ₁ o ⁻¹¹				harduwa ⁻²⁰ HL. hartu ⁻¹³
Lycian			*d ^h ēd ^h eio- -mno ^{-1,3}	*H ₁ ni-ǵ ₁ H ₁ o ⁻¹¹				
Lydian							si ₁ lo ⁻²³	ṽApδvς ^Δ vora ⁻¹
Phrygian				*ǵonH ₁ io ⁻³				
Greek				*ǵonH ₁ o ^{-3,6} *H ₁ n(i)-ǵ ₁ nH ₁ i ⁻¹ *H ₁ n(i)-ǵ ₁ nH ₁ -es ⁻¹² *H ₁ n(i)-ǵ ₁ onH ₁ o ⁻¹³ *k ₁ ḡti-ǵ ₁ nH ₁ to ⁻¹¹			*sūiu/o ⁻¹ *sūiā ² νιωνός ²⁴ < *sūio-sūnos Cret. Διόννυσος [†] Myc. diwonusojo < *diuos-sūnos Ἰλλος ^Δ 'son of Heracles'	*korwo ^{-1,4,26,28} *koru ⁻¹⁵ *korwā ^{-2,16,29}
Messapic		*b ^h ūīlio ⁻¹ *b ^h ūīliā ²						
Albanian	*b ^h eru ⁻¹ *b ^h orna ⁹	*b ^h ūīlio ⁱ ¹⁰ *b ^h ūīliā ²	d ^h (H ₁ ?)el ⁻⁴					
Venetic		*b ^h ūīliā ²	?i ₁ deimes ¹	*H ₁ eno-ǵ ₁ nH ₁ ēs ^Δ				
Latin-Faliscan		*b ^h ūīlio ⁻¹ *b ^h ūīliā ²	d ^h ētu ⁻⁶	*ǵ ₁ nH ₁ to ^{-1,7}		*putslo ⁻¹⁸		
Osc-Umbrian		?Umb. fel ¹		*ǵ ₁ nH ₁ to ⁻¹⁹		*putlo ⁻¹	SPic. sūnoh ¹ < acc. pl. *sūnos?	
Lusitanian							Sunua [†] mater Eque-umubo [†] < *ek ₁ ei-sūnub ^h os	
Celtiberian				*ǵ ₁ nH ₁ i ⁻¹			Ebursunos ^Δ	
Lepontic							dat. Sunalei ^Δ	
Gaulish				*ǵ ₁ nH ₁ to ^{-1,A} *ǵ ₁ nH ₁ iā ² *H ₁ eni-ǵ ₁ (e)nH ₁ o ^{-A}	Magurix ^Δ *maguko- no ⁻¹		sunia ²⁷ Sumu-ko ^E	
Brittonic						*mag ^h uko ⁻¹	*upo-siū ³⁰	
Goidelic				*H ₁ eni-ǵ ₁ nH ₁ -ā ²		*mag ^h uko ⁻¹		
Germanic	*b ^h g ₁ rrī ^{-1,7} *b ^h oro ^{-1,47} *b ^h orno ⁻³			*ǵ ₁ nH ₁ to ^{-1,10} *ǵ ₁ nH ₁ to ⁻³	*mag ^h u ^{-1,4,15} *mag ^h ūī ⁶		*sūnu ⁻¹	
Baltic	*b ^h erno ⁻³		*d ^h ēlo ⁻¹ *d ^h ēl- eniā ³⁰				*sūnu ⁻¹	La. rads ^{21,22} Pr. wayklis ¹ Ba. *vaikas ^{-4,26}

group/root	*b ^h er-	*b ^h eyH-	*d ^h eH ₁ -	*ženH ₁ -	*mag ^h u-	*peH ₁ -	*seuH-	uncertain
Slavic			*d ^h ěti ⁻³				*sūnu ⁻¹	OCS. <i>rodъ</i> ²² OCS. <i>věk</i> ^{27,*13}
Tocharian							*soṣu ⁻¹ *sūnu-ki-ko ⁻¹⁹	

Meanings & functions: 1 son, 2 daughter, 3 child/children, 4 boy, 5 suckling, nurturing, 6 offspring, 7 born, 8 innate, 9 fetus, 10 relative, 11 brother, 12 indigenous, 13 descendant, 14 unmarried, 15 young man, 16 girl, 17 barren, 18 young of animal, 19 little son (dim.), 20 descendance, 21 relative, 22 kin, 23 unspecified relative, 24 grandson, 25 husband, 26 servant, 27 age, 28 warrior, 29 bride, 30 daughter-in-law; A anthroponym or its part, E ethnonym or its part, T theonym or its part, U uncertain sense.

Abbreviations of languages: Av. Avestan, Ba. Baltic, Cret. Cretan Greek, HL. Hieroglyphic Luwian, La. Latvian, Myc. Mycenaean, OCS. Old Church Slavonic, Pr. Prussian, SPi South Picenian.

Václav Blažek (blazek@phil.muni.cz)
Ústav jazykovědy a baltistiky
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity
Arna Nováka 1
602 00 Brno, ČR